

Sahil Babayevin kontorunda "qumar"

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

Nº42 (3333) 5 Noyabr / 2024-cü il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

**Kəram
Mustafayevlə
bağlı
şok iddia**

Talıbovun 300 milyon dollarını Türkiyəyə daşıyan şəxs danışdı

Elməddin Xəlilov: "Bəzi günlər dollar olmurdu, manat gəlirdi...."

**Moldovada
Putinin məğlubiyyəti**

8-9

GÜNÜN NƏBZİ

Söhbət

**"Bu gün
qürurla
deyirəm ki,
artıq 16 aydır
ayığam..."**

Cavid Tağıyev: "O vaxt bu
sualı versəydin, deyəcəkdin
ki, hamı məni atdı..."

11

Cəmiyyət

**Azərbaycan müxalifətindən
Moldovaya təbrik məktubu!**

ADP Moldova demokratlarını
seçkidə qazandıqları qələbə
münasibətilə təbrik edib

4

Ölkə

**"Rusiyadan gələn sifarişlə
övladımı girov götürdülər,
özümü isə həbs etdilər"**

Binəqədi sakini Azər Aliyev "mütəşəkkil
döstə" haqda şok faktları açıqladı

5

Xəbər

**Füzuli sakini 25 il əvvəl
zəbt olunan evini geri istəyir...**

"Nəbi Qurbanovun Bakı şəhəri, 8-ci km
qəsəbəsində fərdi evi də var..."

2

Aktual

**Hərbi xidmətə getmək üçün
Prezidentə müraciət etdi**

İsmayilli sakini hərbi xidmətə
yararsız olmadığını iddia edir...

12

Xəbər

**"Baş Qarargah raisinin
amrlərini yerinə yetirmişəm"**

Nəcməddin Sadıqovla bağlı
şok faktlar açıqlandı

2

Müəllif

**Əsl ziyalı
mövqeyi**

Qulu Məhərrəmli - 70

15

**Sumqayıt Kompresorlar
zavodunu kimlər
xarabalığa çevirdi?**

Vaqif Əhmədovdan zavodda baş verən
qanunsuzluqlar haqda açıqlamalar

2-ci qrup əlil, Müdafiə Nazirliyinin təqaüdcüsü Əhmədov Vaqif Əlibaba oğlu tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Sumqayıt Kompresorlar zavodunda baş verən qanunsuzluqlardan yazan şikayətçinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik: "Hörmətli redaksiya! Sizin obyektivliyinizə tam əmin olaraq, Sumqayıt Kompresorlar zavodunun faciəsi barədə məlumat vermək istəyirəm..."

12

Hüquq

**Aqil Babayevin məhkəmə
işində nələr aşkarlanır...**

"Shaurma №1"-in şərikinin ailə üzvləri və müdafiəçiləri onun işində hüquqi prosedur qaydalarına zidd hərəkətlər olduğunu iddia edirlər

Hüquqi proseslərdə müəyyən olunmuş qaydalardan sapmalar - məhkəmə işlərinin ədalətli aparılmasını təhlükə altına qoyur. Xüsusilə mürəkkəb və yüksək əhəmiyyət daşıyan məhkəmə işlərində bu cür sapmalar ədalətə ciddi zərbə vurur və haqsız nəticələrə yol açır. Azərbaycanda "Shaurma №1" restoranlar şəbəkəsinin şəriki olan Aqil Babayevin məhkəmə işi bu cür pozuntuların necə fəsadlara səbəb olduğunu göstərən nümunələrdən biridir...

10

Zəhərli göbələkləri necə ayırd etmək olar?

Ekspertlər son günlər baş verən zəhərlənmə hallarının səbəblərini açıqladı...

Göbək meşə sahələrində, yol kənarlarında və ağacların dibində tez-tez rast gəlinən bitkidir. Ancaq göbək görəndə ağılınıza gələn ilk "zəhərlidirmi?" sualıdır. Adətən yeyilməsi məsləhət bilinməyən göbələkləri səhvən istehlak etdikdə zəhərlənmə baş verir. Çünki forma və rəng baxımından bir-birinə tam bənzəyən müxtəlif növ göbələklər var.

Dünyada 10 000-dən çox göbək növü var, lakin onlardan yalnız 50-100-ü potensial zəhərlidir. Göbək zəhərlənmələrinin böyük əksəriyyətində zəhərli təsirlər yüngül və ya orta dərəcədə şikayətlərlə nəticələnir və ölüm halları nadir hallarda baş verir. Eyni göbək yeməyi yeyən insanların hamısı zəhərlənə bilməz. Bir insanın heç bir şikayəti olmadığı halda, digərində hətta ölümə nəticələnmə bilər.

Göbələklərdən zəhərlənmələr əlverişli şəraitin olduğu fəsillərdə, yəni payız və yaz aylarında tez-tez olur. Bu fəsillərdə yağış, günəş işığı, torpaq və temperatur şəraiti göbək növlərinin inkişafı üçün lazımı şərait yaradır. Xəstələrin 80%-də qəbul edilən göbək növü müəyyən edilə bilməz. Buna görə də

mövcud simptomlar və şikayətlər diaqnozda vacibdir.

Qeyd edək ki, göbələklər zülal, karbohidrat, aminturşular, B, C, D, E, PP vitaminləri, fosfor, kalium, sink, dəmir, kalsium, yod mineralları və fol turşusu ilə zəngindir. Həmçinin, tərkibində yağlar az olduğu üçün azkəllorili qida sayılır. Sink və B qrupu vitaminləri ilə zəngin olması sayəsində göbələyin istehlakı fiziki və zehni yorğunluğu, stress aradan qaldırır.

Məsələ ilə bağlı qida təhlükəsizliyi üzrə ekspert Seymur Qafarov "Hürriyyət"ə bildirdi ki, insanların gündəlik qəbul etdiyi qidalar - tərəvəz, ət, dəniz yemi - lü olmaqlar bir neçə qrupa bölünür: "Göbək isə gündəlik istifadə olunan tərəvəz məhsulları içərisində həm mövsümü, həm də il boyu olaraq istifadə edilə bilər. Göbələklər turşu, qızardılmış və pörtlənmiş halda istehlak oluna bilər. Göbələyin pis faktorlarından biri də zəhərli qida olmasıdır. Zəhərli olduğunu da müəyyən etmək çox çətindir. Çünki bir çox zəhərli göbələklər yeməli göbələklərə oxşayır. Onlara fikir vermək mütləqdir. Zəhərli göbələklər formasına və rənginə görə yeməli göbələklərə bənzəyirlər. Zəhərli göbələklərin papaq hissəsi parlaq və zolaqlı ola bilər. Zəhərli göbələklər "qırmızı milçəkqıran", "gəlin göbələyi"

olaraq da bilinir. Ağ göbələklər xüsusilə daha təhlükəlidir. Ağ göbələklər bəzən "ölüm meleyi" adlandırılır. Ağ rəngdə və çox zəhərli olur. İyisi isə pis və kimyəvi qoxuya malik ola bilər. Amma bəzi zəhərli göbələklər xoş iy verir. Bunun üçün qoxusu tək göstərici hesab olunmur. Bəzi göbələklər ağ və solğun olur. Diqqət yetirmək lazımdır ki, solğun olmasın. Bəzi göbələklər kəsildikdə süd kimi axıntı buraxır. Belə göbələklərin də bəzilər zəhərli ola bilər".

Ekspert deyir ki, istehlakçılar göbək alarkən mütləq diqqətli olmalıdırlar: "Yeməli göbələyin içərisinə birçə ədəd zəhərli göbələyin qarışması belə, zəhərlənməyə yol açır. Ona görə də yol kənarında açıq satılan yox, qablaşdırılmış məhsullara üstünlük verilməlidir. Qablaşdırılmış məhsul alarkən isə etiket məlumatları mütləq nəzərdən keçirilməlidir. Çünki yeməli göbələklər də bəzən zəhərlənməyə səbəb olur. Bu da məhsulun yararlılıq müddəti ötdükdə, düzgün şəraitdə saxlanmadıqda baş verir".

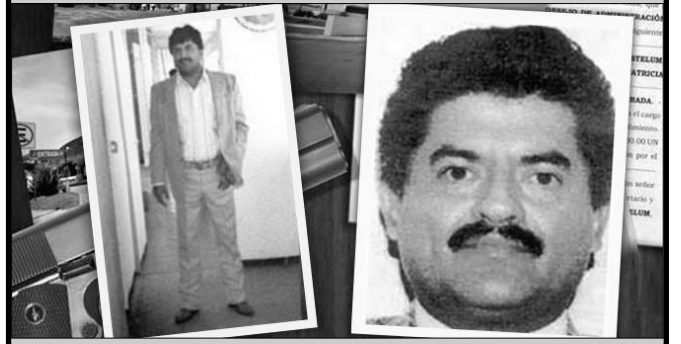
Tibb üzrə fəlsəfə doktoru, Kliniki Tibbi Mərkəzin Toksikologiya şöbəsinin müdiri Azər Maqsudov bildirir ki, əsasən iki növ zəhərli göbək diqqəti cəlb edir: "Bunlar qırmızı papaqlı və ağ nöqtələri olan "milçəkqıran"dır. Papaqlı, uzunsov göbək olan solğun əzveydir. Solğun əzveyin 1 və ya 2 ədədi 10-15 nəfəri zəhərləyib öldürə bilər. "Milçəkqıran" zəhərli göbələklər içərisində ikinci yerdədir. Amma solğun əzvey zəhərlənmə cəhətdən daha üstündür. Zəhərlənmə maddələri daha zəngindir. 2-3 gün sonra təsiri başlayır.

Statistikaya görə, 95-98 faiz zəhərlənmənin qarşısını almaq mümkün deyildir. Çox vaxt da xoşagəlməz mənzərə ilə nəticələnir. Əsasən qida zəhərlənməsi zamanı birinci əlamətlər ürək bulanma, tək-tək hallarda qusma, qarın nahiyyəsində köp, bir müddət şikayətlər özünü büruzə vermir. Ondan sonra şikayətlər aqressiv şəkildə dərinləşir. Həkimlərin səyinə baxmayaraq, vəziyyət daha da pisləşir".

Həkim vurğulayır ki, ilk yardım çox vacibdir: "Mədə zond vasitəsilə təmizlənməli, imalə olunmalıdır. Mütləq müayinələr olunub, tədbirlər başlanmalıdır. Reanimasiya şəraitində tədbirlər davam etdirilməlidir".

Aynurə İSMAYIL

Əyləncə səhifəsi

Məşhur narkobaronun həbsi haqda şok detallar

ABŞ səfiri bütün detalları açıqladı

ABŞ-ın Meksikadakı səfiri Ken Salazar ölkəsinin Meksika hakimiyyət orqanları ilə əməkdaşlıq etdiyini və narkotik baronunun tutulması ilə bağlı bütün məlumatları operativ şəkildə onlara çatdırdığını bildirib.

Stopnarkotik.az bu barədə xarici KİV-lərə istinadən xəbər verir. Meksikanın Baş prokuroru deyilənləri təsdiq edib. Üstəlik, o, "bunlar hələ hamısı deyil, baş verənlərin yalnız bir hissəsi"dir deyərək, ABŞ səfirinin məlumatlarını təsdiqləyib.

Qeyd edək ki, söhbət "El Mayo" ləqəbli narkobaron İsmael Zambadadan gedir. Bundan öncə, narkobaronun vəkilləri Meksika prezidentinin onun həbsi ilə bağlı ABŞ rəhbərinə müraciət etdiyini təsdiqləmişdi.

Xatırladaq ki, dünyanın ən böyük narkobaronlarından biri və Meksikanın Sinaloa kartelinin lideri İsmael Zambada bu ilin iyul ayında Texas ştatının El Paso şəhərində ABŞ federal təhlükəsizlik qüvvələri tərəfindən ələ keçirilib.

76 yaşlı Zambada hazırda ABŞ-da həbsdə olan "El Çapo" ləqəbli Xoakin Quzmanla Sinaloa kartelinin qurub. ABŞ Ədliyyə Nazirliyi Zambada ilə birlikdə Quzmanın oğlu Xoakin Quzman Lopezin də ələ keçirildiyini açıqlamışdı.

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik

Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın

mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində

yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis"

mətbəəsində çap edilib.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

"Baş Qərargah rəisinin əmrlərini yerinə yetirmişəm"

Məhkəmədə Nəcməddin Sadıkovla bağlı şok faktlar açıqlandı

Müdafiə Nazirliyinin Sətinəlmə və Təchizat İdarəsinin sabiq şöbə rəisi Məlikməmməd Qurbanov barəsində olan cinayət işi üzrə Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə məhkəmə keçirilib.

Hurriyyet.az xəbər verir ki, dünən Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə hakim Mehriban Qarayevanın sədrliyi ilə keçirilən prosesdə dövlət ittihamçısı çıxış edib.

Dövlət ittihamçısı Elfanə Bayramova bildirib ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinin çıxardığı hökmə əsasən cəza cinayət işi üzrə maddələrin tələbindən 2 dəfədən çox azdır: "Təqsirləndirilən şəxs dövlətə dəyən ziyanın çox cüzi hissəsini ödəyib. Ümumi ziyan 25 456 438 manat təşkil edir. Lakin təqsirləndirilən Məlikməmməd Qurbanov 542 438 manat ödəyib. Bakı Hərbi Məhkəməsinə dövlət ittihamçısı şəxsin hərbi rütbəsi alınmaqla 12 il 6 ay azadlıqdan məhrum edilməsini istəyə də, məhkəmə 4 il azadlıqdan məhrum edilmə hökmü çıxarıb".

İclasda təqsirləndirilən şəxs çıxış edib. M. Qurbanov bildirib ki, ömrünün çox hissəsini Azərbaycan Silahlı Qüvvələrində xidmət edib: "Mən 4 il həmin vəzifədə xidmət etmişəm. Müdafiə Nazirliyinin Baş Qərargah rəisinin (Nəcməddin Sadıkov - red.) əmrlərini yerinə yetirmişəm. Fərqi yoxdur əmrlər şifahi, ya yazılı. Mənə çatan pulu ziyan olaraq ödəmişəm".

Həmçinin təqsirləndirilən şəxsin vəkili Ceyhun Məmmədov çıxış edərək bildirib ki, prokurorun protesti əsassızdır:

"Müdafiə etdiyim şəxs özünün mənim sədiyi pulu tam olaraq ödəyib. Biz araşdırma zamanı bildirdik ki, Nəcməddin Sadıkovu çağıraraq dindirmək lazımdır. O, artıq hərbi deyil, sadəcə vətəndaşdır. Lakin istəyimiz təmin olunmadı. Hətta müdafiə etdiyim şəxsin cəzasının şərti olması üçün də vəsatət qaldırısaq da, vəsatət təmin edilmədi".

Proses dekabrın 2-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Məlikməmməd Qurbanov 2015-2019-cu illərdə Müdafiə Nazirliyinin Sətinəlmə və Təchizat İdarəsinin rəisi olub. 2019-cu ildə ehtiyata buraxılıb.

2021-ci ildə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən saxlanılıb. Ona Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü maddəsi ilə ittiham verilib.

Sahil Babayevin kontorunda "qumar"

Dövlət başçısının 2019-cu il, 4 iyul tarixli, 775 nömrəli Fərmanı ilə əhalinin məşğulluğu və sosial müdafiəsi sahələrində səmərəli idarəetmə qərarlarının qəbul edilməsi üçün monitorinq və proqnozlaşdırma sisteminin yaradılması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində "Əmək Bazarı və Sosial Müdafiə Məsələləri üzrə Milli Observatoriya"nın yaradılması qərara alınmışdır. Bu qurumun nizamnamə fondunu 1 000 000 (bir milyon) manat təşkil etmiş və işsizlikdən sığorta fondunun vəsaiti hesabına formalaşdırılmışdır.

Nizamnaməsindən görünür ki, əmək bazarı və sosial sahədə milli strateji düşüncə mərkəzi funksiyası yerinə yetirməli olan bu qurum təhsil müəssisələrinin məzunlarının əmək bazarına adaptasiya vəziyyətini mütəmadi olaraq təhlil etməli, iqtisadiyyatın rəqabətə davamlı kadrarla təmin edilməsi üçün peşə və ixtisaslara dair tələbləri müəyyən etməli və gənclərin məşğulluğunun təmin edilməsi istiqamətində "Beyin Mərkəzi" rolunu oynamaq idi. Lakin əfsuslar olsun ki, Prezidentin fərmanı sadəcə kağız üzərində qalıb.

"Hurriyyet"in redaksiyasına daxil olan məlumata əsasən, qeyd olunan strateji istiqamətlərdə fəaliyyət göstərməli olan bu qurumun rəhbərliyi və əməkdaşları iş vaxtı ərzində nərd oynamaqla məşğul olur. Gənclərin işsizlik problemini həll etməli, onların məşğulluğunun təmin olunması üçün çıxış yolları axtarmalı olan qurum bu istiqamətdə strateji təhlillər aparmaq və ali rəhbərliyə çıxış yolları təklif etmək

"Nərd çempionatı"nın uduş fondu 300 manatadək müəyyən olunub

əvəzinə, daha "strateji" və "daha böyük" işlərlə məşğul olmaqla, nərd taxtadakı daşların konfigurasiyasını müəyyənləşdirmək üzərində "baş sındırır".

Redaksiyamıza daxil olan məlumata görə, bekarçılıqdan təşkil edilən belə nərd çempionatında uduş fondu müvafiq olaraq qalıbə 300 manat, ikinci yerin sahibinə 200 manat, üçüncü yerin sahibinə isə 100 manat təşkil etmişdir.

Elə buna görə də kifayət qədər yüksək iqtisadi potensialı, resursları, kadr ehtiyatları, məşğulluq yaratmaq qabiliyyəti olan Azərbaycanda ali təhsil müəssisələrinin məzunları ilə iş yerləri Xəlf şairimiz Məmməd Arzın təbircə desək, "yüz il qoşa atılsa da, qoşa düşə bilmir". Çünki müvafiq sahədə səmərəli idarəetmə qərarlarının qəbul edilməsi istiqamətində rəqabətqabiliyyətli fundamental təhlillər təqdim etməli olan qurum rəqabətqabiliyyətli nərd həvəskarları yetişdirməklə

məşğuldur.

Bəzi mənbələr bildirir ki, bu qurumun ilkin yarandığı dövrdə kifayət qədər əhəmiyyətli kadr potensialı mövcud olmuş, lakin bura "paraşüt"lə endirilmiş təsadüfi şəxs olan Elnur Səfərlinin səriştəsiz və səbətsiz rəhbərliyi nəticə-

sində kadr potensialı zaman-zaman aşındırılmış və yüksək ixtisaslı mütəxəssisləri sonuncunun

tanışları, dostları və yaxın ətrafından olan işsiz şəxslər əvəz etmişdir. Heç bir elmi dərəcəsi, elmi tədqiqatları və dövlət idarəetmə təcrübəsi olmayan belə bir şəxsin strateji beyin mərkəzinə rəhbərlik etməsi təəccüblüdür.

Məlumat üçün bildiririk ki, Milli Observatoriyanın adı daha öncə mətbuatda müxtəlif xarakterli qalmaqallarla, o cümlədən idarə Həyətinin üzvü Həsən Abbasovun qurumun sürücüsü, II Qarabağ mü-

haribəsi qazisini istismar etməklə yadda qalmış, qurumla bağlı bir sıra şikayət xarakterli vətəndaş müraciətləri daxil olmuşdur.

KƏNAN

Redaksiyadan: Mövzunu davam etdirəcəyik. Qarşı tərəfin mövqeyini də dərc etməyə hazırıq.

Füzuli sakini 25 il əvvəl zəbt olunan evini geri istəyir...

"Nəbi Qurbanovun Bakı şəhəri, 8-ci km qəsəbəsində fərdi evi də var..."

kini Qurbanov Nəbi Firudin oğlu mənim evimin giriş qapısını sındıraraq mənzilə daxil olmuş və bu günə kimi ailəsi ilə həmin mənzildə yaşayır.

Bu illər ərzində dəfələrlə Nəbi

Qurbanova zəbt etdiyi mənzili boşaltmağı təklif etmişəm. Lakin hər dəfə rədd cavabı eşitmiş, təhqirlərə məruz qalmışam.

Nəbi Qurbanovun Bakı şəhəri, 8-ci km qəsəbəsində fərdi evi

var. O isə neçə illərdir ki, 8 nəfər ailə üzvü ilə 2 otaqlı mənzildə yaşamaq məcburiyyətindədir.

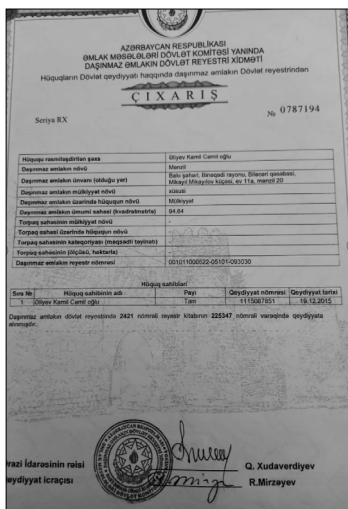
Mənim çoxsaylı müraciətimə baxmayaraq, Nəbi Qurbanovun zəbt etdiyi mənzili azad etməkdən imtina etməsi barədə dövlət və hökumət orqanlarına dəfələrlə müraciət etmişəm. Lakin faydası olmamışdır.

Məhkəmənin də qərarı var. İş artıq məhkəmə icraçısındadır. Amma bizə köməklik göstərmirlər.

Qeyd edim ki, ailəliyəm, 3 uşağım var. Öz evim ola-ola kirayədə yaşayıram".

Aynurə İSMAYIL

Redaksiyadan: Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Bakı şəhər sakini Əliyev Kamil Cəmil oğlu tərəfindən "Hurriyyet" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi deyir ki, 1999-cu ildə evini zəbt ediblər, hələ də kirayədə yaşayır:

"Mən, Əliyev Kamil Cəmil oğlu, yazaraq sizdən xahiş edirəm ki, problemimi işıqlandırınız.

Bildirim ki, Bakı şəhəri, Biləcəri qəsəbəsi, M. Mikayılov küçəsində 4 otaqlı evimiz var. Ev mənim adımdır, şəxsi evimdir.

1999-cu ildə Füzuli rayon sa-

Naxçıvan Muxtar Respublikası (MR), Şərur rayonu, Dəmirçi kəndində anadan olan Xəlilov Elməddin Sədrəddin oğlu "Hürriyyət" in redaksiyasına müraciət edərək, Vasif Talibov və ətrafındakı insanların dövləti necə talan etməsi haqda şok faktlar açıqlayıb. Vaxtilə özünün də bəzi səbəblərdən onlarla əlbir işləməyə məcbur olduğunu deyən E.Xəlilov başına gələnləri əməkdaşımıza danışib.

Elməddin Xəlilov deyir ki, 2003-cü ildə hərbi xidməti bitirib. Ali təhsili yoxdur. 2004-cü ildən 2008-ci ilə kimi Türkiyədə çalışıb. 2009-cu ildə ailə həyatı qurduqdan sonra kənddə, ailəsinin yanında qalmağa üstünlük verib. 2017-ci ilədək Sədrəddin Gömrük Məntəqəsinin giriş-çığışında qeyri-rəsmi olaraq valyuta dəyişmə fəaliyyəti ilə məşğul olub.

"Maddi vəziyyətim yaxşı idi, evim-eşiyim, 7-8 maşınım, əlimdə 150-200 min manat nəgd pulum, şerikli "pekarni"m, bir neçə mağazam, malım-heyvanım vardı. Hələ 3-5 nəfərə də pul vermişdim ki, onlar da işləsin, ailələsinə dolandırırınlar", - deyən E.Xəlilov bildirir ki, 2017-ci ilin sentyabr ayında Naxçıvanda "Paşa" kimi tanınan (Paşayev Elçin -red.) bir şəxs gəlib onunla təxminən 50 min manat pul dəyişib. Elə həmin vaxtdan onun "qarmağına düşüb".

"Əvvəllər Paşanı tanımırdım, dedilər ki, Naxçıvanda pul işinə baxır, "Naxçıvan Holding, "Cahan Holding" in bütün pulları bunun əlindən keçir. Sonra məlum oldu ki, bu adam Vasif Talibovun oğlu Seymurun, eləcə də Daxili İşlər naziri Fazil Ələkbərovun və onun oğlu Əlinin işlərini görür. Səhv etmərsə, Naxçıvanın özündəndir. Seymur Talibovun sinif yoldaşı olduğu bildirilirdi", - Elməddin Xəlilov əlavə edir. Onun sözlərinə görə, bir gün E.Paşayev ona ölkədən qanunsuz yollarla dollar çıxarılması ilə bağlı təklif edib:

"Gəlib dedi ki, sən bizim işimizi görəcəksən, əks halda burada işləyə bilməzsən. Bildirdi ki, həm bizim pulumuzu gömrükdən keçirəcəksən, həm də öz işini görəcəksən. Mən də həmin vaxt gəlirim yaxşı olduğu üçün işimi itirmək istəmədim, Paşanın təklifini qəbul etməyə, onunla işləməyə məcbur oldum. Beləliklə, gömrükdən bir gün 300 min dollar, başqa gün 500 min dollar keçirməyə başladım. Yəni Paşa mənə zəng vururdu ki, sənə bu qədər pul göndərdim. Hər gün səhər tanış adamları 300, 500, 700 min dollar getirirdi. Mən də həmin pulları tanıdığım adamlar vasitəsilə gömrükdən keçirib, Türkiyəyə, əvvəlcədən mənə deyilən ünvana göndərirdim".

E.Xəlilov deyir ki, tanış olma-yanda həmin pulları özü aparıb Türkiyədəki ünvana təhvil verib: "Bizim gömrükdə qırmızı dəftər vardı, hər dəfə keçəndə nə qədər pul apardığımı orda qeyd edirdilər.

"İki il ərzində 300 milyon dollara yaxın pul daşdım. Bəzi günlərdə dollar olmurdu, manat gəlirdi. Mən düşüb Şərur bazarındakı tanışlarımda nə qədər lirə, dollar vardısıa yığıb, Türkiyəyə göndərirdim..."

gömrük" deyilən yer var, bunların adamları pulu 5 mərtəbəli binanın altındakı zirəzmiyə yığırdı. Əksər hallarda tanıdığım taksi sürücüsü gedib getirirdi. 1-2 dəfə özüm də getmişəm, orda hər zaman otaq dolusu pul olurdu. Ceyhun adlı bir adam vardı, pulu o, göndərirdi".

E.Xəlilov iddia edir ki, ölkədən külli miqdarda pul çıxarmasının qarşılığında ona heç bir vəsait ödənilməyib: "Bu fəaliyyətin qarşılığında onlardan pul almırdım. Sadəcə, mənə sərbəst işləmək üçün

bir dəfə gəlirdi, onu da hissə-hissə 10-15 gün ərzində göndərirdim. Sonuncu dəfə bir günə 3 min ədəd bahalı telefon göndərdim".

Elməddin Xəlilovun sözlərinə görə, ondan öncə də bu işlə məşğul olanlar olub: "Amma onlar pulları, bir dəfəyə ən çoxu 100-200 min dollar olmaqla, bədənlərinə bağlayıb keçirirdilər. Bunun müqabilində günə 500-1000 manat alırdılar. Mən bu işə başlayandan sonra o adamlar kənarda qaldı".

Şikayətçi qeyd edir ki, "Paşa"

Talibovun oğlu 2 il ərzində ölkədən 300 milyon dollar çıxarıb

Həmin pulu Türkiyəyə şəxsən daşıyan Elməddin Xəlilov "Hürriyyət"ə şok faktları açıqladı

Bir müddət sonra dəftər ləğv olundu, sadəcə telefonda məlumat verirdilər ki, Elməddin gəlib, 70, 80 "paçka", bir milyon dollar keçirir. Deyirdilər problem yoxdur. Gedirdim Türkiyəyə. Belə tapşırıq var idi ki, mümkün olduqca pulu Türkiyə gömrüyündən gizli keçir. Bəzən bu, mümkün olmurdu, maşında aşkarlanırdı. Bu halda həmin pulu bəyan edib, sənədimi verirdilər. Türkiyəyə dollar girirdi deyə vergi verilmirdi. Ona görə, gömrüyü keçəndən sonra, mənə deyildiyi kimi, bəyan kağızını çıxıb atırdım. İşlədiyim müddət ərzində Türkiyə gömrüyündə ümumilikdə 10-15 dəfə tutulmuşam, hər dəfə də bəyan etmişəm, keçdikdən sonra kağızı cırıb atmışam".

Şikayətçi deyir ki, Türkiyəyə göndərilən vəsait hər dəfə "Paşa"-nın iğdırıdakı valyuta dəyişmə məntəqəsinə təhvil verilib: "Paşanın orda "Ekrem Döviz", "IMC DÖVİZ" adlı valyuta dəyişmə məntəqələri vardı. Pulunu aparıb onlara təhvil verib, qayıdırdım. Kiminlə pul göndərirdim, həmin şəxslərə də aparıb həmin yere təhvil verirdilər. Bəzi hallarda mənə verilən bank hesablarına da pul ödəmişəm. Amma qəbzləri cırıb atdığım üçün bununla bağlı əlimdə heç bir sənəd yoxdur".

Elməddin Xəlilov bildirir ki, gün ərzində gömrükdən əsasən 300-500 min dollar, ən çoxu isə 1 milyon dollar keçirib. Beləliklə, "Pa-

şa" ilə işlədiyi iki il müddətində ölkədən qanunsuz yollarla 300 milyon dollara yaxın pul çıxarıb: "İki il ərzində 300 milyon dollara yaxın pul daşdım. Bəzi günlərdə dollar olmurdu, manat gəlirdi. Mən düşüb Şərur bazarındakı tanışlarımda nə qədər lirə, dollar vardısıa yığıb, Türkiyəyə göndərirdim. Bəzən səhər tanışlarımdan dollar və ya lirə yığırdım, axşam, ya da bir gün sonra onlara manat qaytarırdım. Təbii ki, bu zaman onlar da qazanırdı".

Şikayətçi vurğulayır ki, 2018-ci ilin sonuna yaxın "Paşa" bir müddət pulun göndərilməsini yubadıb: "2018-ci ilin axırları bunlarda nəse bir çaxnaşma oldu, pul yubandı. Həmin vaxt mən tanışlarımdan 1,5 milyon dollar (lire və dollar şəklində - müəl.) yığımışdım, onlara manat verməliydim. Qeyd etdiyim kimi, bu adamlarla illərdir işləyirdim, qarşılıqlı olaraq etibar qazanmışdıq. Elə olurdu ki, əllərində olan dollar və lirəni yığırdım, bir-iki gün sonra onlara manat verirdim, heç bir problem də olmurdu. Sonuncu dəfə 38 nəfərdən ümumilikdə 1,5 milyon pul yığıb, Türkiyəyə göndərmişdim. Paşa mənə həmin vəsaiti manat kimi qaytarmalıydı. Amma həmin gün pul gəlmədi..."

Elməddin Xəlilov deyir ki, bəzi hallarda gedib Vasif Talibovun ailəsinə məxsus olan "Badamlı" şirkətindən də pul götürərək, Türkiyəyə göndərirdi: "Bir də şəhərdə "iç-

şərait yaratmışdılar. Hətta, gömrükdə təxminən 10-15 nəfər pul dəyişən vardı, hər kəsi qovdular ki, mən tək qaldım. Burda məqsəd həm də o idi ki, başqa kimsə mənə nə iş gördüyümü bilməsin. Bəzən puldan əlavə, "karopka"larla telefon aksesuarları, telefon da keçirirdim. Bir gündə 2-3 min bahalı telefon keçirirdim. Bunun üçün xüsusi avtobus kirayələmişdim. İğdır Turizm İdarəsinin avtobusu idi. Həmişə boş gəlib, boş da gedirdi. Bizim gömrüyə girəndə yoxlamırdılar, gedəndə Türkiyə gömrüyünə də 20-30 min lirə ödəyirdi, tanışları vardı deyə problem çıxmırdı.

Onu da deyim ki, telefon ayda

ona Vasif Talibovun oğlu Seymurun, eləcə də Daxili İşlər naziri Fazil Ələkbərovun və oğlu Əlinin pullarını daşdığını etiraf edib: "Paşa deyirdik ki, Seymur Talibovun, Daxili İşlər naziri Fazil Ələkbərovun və oğlu Əlinin işlərini görürəm. Amma mənə onlarla heç vaxt şəxsi əlaqəm olmadı, yalnız Paşa ilə təmasda oldum".

(Ardı var)

"Hürriyyət"

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Eldəniz QULİYEV

Tərli mesaj

Papağımı götürüb...daha doğrusu, şapkamı - indi papaq geyən var ki?.. Papaq deyəndə, ya geyəndə adamı hoydu-huyduya götürürlər, - başıma keçirdim... Zoğal mürəbbəsiylə iki stəkan qəçəng çay içəndən sonra, bardaş qurub oturdum və səbrlə tərləməyimi gözlədim...

Yox, yaxşısı budu, hər şeyi növbəylə nəql eləyim... Üstünüzə sağlıq, möhkəm zökəmiydim, dedim, öz üzərimdə, türkün sözü, iyi bir eksperiment aparım: əvvəl ağzımı maskayla bağlayıb gözlərimi yumdum, sonra...

...sonra şeytan qılığıma girib məni yoldan çıxardı - götürüb, qulaqlarımı da bərk-bərk tıxadım. Dedim, görəndə bu vəziyyətdə, - yəni ağzı-gözü-qulağı bağlı halda evin içində hərəkət edə bilərəmmi?.. Heç beş dəqiqə keçmədi ki... iki dəfə büdrəyib şappadan yıxıldım, üç dəfə tappadan divara dəydim, üstəlik, çaqqadan - üç dəfə boşqab, dörd dəfə nəlbəki və beş, ya altı dəfə də stəkan sındırdım... Yaxşı ki, televizor otağının yolunu tapa bilməmişdim...

İndi mat-məətdəl qalmışam: deyirəm, görəndə bu millət belə vəziyyətdə necə yaşayır axı?..

Elə bu sualla da gözümdü, qulağımı, ağzımı açıb, urusun sözü olmasın, çortu getdim...

Tərdən hələ də xəbər yox idi.

Və bu dəfə əksinə, papağımı...eee-e, şapkamı başımdan çıxarıb qoydum qabağıma, - baş vurdum dünyanın at keçməz, ün yetməz işlərini saf-çürük eləməyə...

Öz-özümə, fikirləşdim ki, aya, görəsən atalar nədən, "tək əldən səs çıxmaz" məsələsinə belə önəm veriblər?.. (Güman ki, bu fikir, yıxılanda əlimi əzdiyimdən yarandı). Niyə axı tək əldən səs çıxmaz ki? Mənə qalsa, səs çıxar, hələ bir az da o yana keçər...

Misal üçün, tək əllə çirtmə çalmaq mümkündürmü? Əlbəttə, mümkündür! Çirtmə səs sayılırmı? Əlbəttə ki, sayılır! Ya kompüterin klaviaturasını çox vədə tək əllə (ya tək barmaqla) çaqqıldadıb yazmırıqmı?.. Sizi bilmirəm, amma şəxsən mən, həmişə tək əllə yazıram. Məmləkətdə baş verən əcaib-qərib işlərə, habelə Bağdaddakı kor xəlifənin təqlidini çıxaran əzəzil məmur tayfasının özbaşınalığına, absurd cərimələr və qiymət artımlarına rəvac verən vicdansızlara həsr elədiyim yazılarımdan hamısını birçə əllə yazmışam, yazıram.

Əhalini tarakan kimi tapdayıb əzən təpəgöz iqtidar yetkililərinin ünvanına layiq olduqları "beşmərtəbəli" epitetləri də, onların məzlum camaatın başında "turp əkmə" aqronomluğuyla məşğul olmasını da... bir əlimin beş barmağıyla qələmə almışam, alıram....

...Elə təzəcə bu sayaq fikirləri xırdalayırıdım ki... "zıncıq" - telefonumun mesaj qutusuna məktub gəldi... Qəribəydi, mesaj bir baş İraqdan göndərilmişdi. Allah, özün saxla!

... Tələsik açıb oxudum, sonda dübarə bir də oxudum...və elə həmin dəqiqə, inanın, düz başımdan ayağıma qədər (və ya əksinə), tər sel-su kimi apardı məni...

Qabağıma qoyduğum şapka baxa-baxa bu qəribə məktubun şokunu yaşadım...

Əlqərəz, sizi itizarda saxlamayım, aldığım mesajı olduğu kimi - nöqtə-vergülinə də dəymədən, mübarək nəzər-diqqətinizə çatdırıram:

"Tələb edirəm ki, bir də mənim adıma öz qanıçən-əzəzil məmurlarınızla yanaşı hallandırmayasın! Nəbədə, həftə səkkiz, mən doqquz, - adıma-soyadıma hansısa təpəgöz məmurla qoşa çəkəsən! Bəsdir! Ağın çıxarma!!!"

Mən qələt eləyəyəm, başımı daşa döyəyəm, nəsl-nacəbətimlə, yeddi arxa dönənimlə p..x yeyərəm, - əgər yel olub "optovoy" şəkildə sizin qudurmuş məmurlarınızın həndəvərindən keçə bilsən!.. Məndə o boyda sırtlıq, o qədər nadürüstlük hardandı ki, sizinkilər kimi saxtakarlığa, yalana, rüşvətə, oğurluğa, atanşikliyə qurşanıam?! Mən sizin təpəgöz ağalarınız tək, Allahsız, dinsiz-imansız və şərefsiz deyiləm ki, hırıldaya-hırıldaya bu qədər düşüklük, naşükürlük, əclafıq, dəyyusluq, haqsızlıq, vicdansızlıq edim və zərər qədər də utanmayım! Tak çto, özünü yığışdır və dilivi də qoy dinməz yerivə, bildin?!!!"

Ən qəribəsi, teleqramın sonundakı imza idi - "KOR XƏLİFƏ, Bağdad şəhəri".

...Tərim artıq soymuşdu və bədənim bumbuz olmuşdu... Amma nəydisə, bu, bambaşqa bir soyuqluq idi...

Azərbaycan müxalifətindən Moldovaya təbrik məktubu!

Dünən ADP İdarə Heyətinin növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən "Hürriyyət"ə verilən məlumata əsasən, toplantıda regionda və ölkədə baş verən bir sıra ictimai və siyasi hadisələr ətrafında müzakirələr aparılıb.

Toplantı iştirakçıları ilk növbədə ötən həftə YUNESKO beynəlxalq təşkilatının Mədəniyyət və Fövqəladə Hallar Təşkilatının direktoru tərəfindən Qarabağda "tarixi erməni abidələri"ne ziyan vurulması ilə bağlı Azərbaycana yönəlik ittihamları müzakirə edib. Müzakirələrdə bu tipli ittihamlar heç bir əsası olmayan, obyektivlikdən uzaq bir mövqe kimi dəyərləndirilib və qeyd edilib ki, YUNESKO beynəlxalq bir təşkilat kimi siyasi neytrallığını saxlamalıdır, xristian təəssübkeşliyindən istifadə etməməlidir və məsələlərə obyektiv yanaşmalıdır. İdarə Heyəti YUNESKO beynəlxalq təşkilatını 30 il ərzində Ermənistan tərəfindən işğal altında saxlanılan Dağlıq Qarabağda Azərbaycanın mədəni və tarixi irsinə qarşı törədilən vandalizm hərəkətləri ilə bağlı komissiya yaratmağa çağırıb.

İdarə Heyəti işğaldan azad edilmiş ərazilərdə məskunlaşan vətəndaşların torpaqla təmin edilməməsi ilə bağlı məsələyə münasibət bildirib. Qeyd edilib ki, baş verənlər Konstitusiyamızda təsbit edilən vətəndaşların qanun qarşısında bərabərlik prinsipinə ziddir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə məskunlaşanların digər vətəndaşlar kimi ölkədə keçirilən torpaq islahatlarında iştirakı təmin edilməlidir.

İdarə Heyətinin Moldovada keçirilən prezident seçkilərinin ikinci turunun nəticələri ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb. Müzakirələrdə qeyd edilib ki, Rusiyanın müdaxilələrinə baxmayaraq seçkilər azad, demokratik, ədalətli şəkildə keçirilib və nəticə etibarilə Moldova xalqı demokratiya sahəsində irəliləyişə doğru növbəti addımını atıb. Bu seçkilərin nəticələrinin Moldovanın Avropaya inteqrasiya istiqamətində növbəti bir mərhələ açacağını bildiren müzakirə iştirakçıları qələbə münasibəti ilə Moldova demokratiyalarını da təbrik edib.

İdarə Heyəti son zamanlar Rusiya Prezidenti V.Putinin MDB-ni fəallaşdırmaq istiqamətində etdiyi cəhdlərin ətrafında müzakirələr aparıb. V.Putinin bu cəhdlərinin arxasında Rusiyanın imperialist niyyətlərinin durduğu vurğulayan müzakirə iştirakçıları Azərbaycanın bu təşkilatda hər hansı bir formada təmsilçiyini milli və dövlət

ADP Moldova demokratlarını seçkidə qazandıqları qələbə münasibətilə təbrik edib

maraqlarımıza zidd olduğunu bildirib. İdarə Heyəti hesab edib ki, Azərbaycan milli maraqlarımıza daha uyğun olan GUAM və Türk Dövlətlər Birliyində təmsilçiliyini daha da aktivləşdirməli və bu istiqamətdə səylərini artırmalıdır.

İdarə Heyətindəki müzakirələrdə ötən həftə Rusiya Prezidenti V.Putinin Rusiyaya dəstək verdiyinə görə öz ölkələrində təzyiqlərə məruz qalan insanlara Rusiyada müvəqqəti yaşamaq icazəsinin verilməsi haqqında imzaladığı fərmana da münasibət bildirilib. Qeyd edilib ki, bu fərman Rusiyanın xarici dövlətlərdə özünün agentura şəbəkəsinin yaratmasına xidmət edir, beynəlxalq hüquqa ziddir və başqa dövlətlərin daxili işlərinə qarışmaq cəhdidir.

İdarə Heyəti Gürcüstanın baş naziri İ.Kobaxidzenin Gürcüstanın Avropaya inteqrasiyanı prioritet olması, ölkə qanunlarının hüquqi prinsiplərə, Avropa dəyərlərinə uyğun olması ilə bağlı həmin qanunları yenidən nəzərdən keçirməyə və Rusiya ilə bağlı heç bir siyasi danışıqların aparılmaması ilə bağlı verdiyi bəyanata da münasibət açıqlayıb. İdarə Heyəti bu mövqeyi təqdir etməklə Gürcüstanda demokratiya ilə bağlı ümidlərin tam puça

çıxmaması kimi dəyərləndirib.

İdarə Heyəti ötən həftə Azərbaycan və Ermənistan sərhədində hər iki dövlətin Baş nazirlərinin müavinləri arasında sərhədlərin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi ilə bağlı baş tutan növbəti görüş və görüş zamanı əldə edilən razılaşmaları təqdir edib, bu iki dövlət arasında ziddiyyətlərin aradan qaldırılmasını, münasibətlərin yoluna qoyulmasını və sülh müqaviləsinin imzalanmasını Cənubi Qafqazda davamlı sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunması baxımından vacib hesab edib.

İdarə Heyəti ölkədə keçirilməsi nəzərdə tutulan COP-29 adlı beynəlxalq iqlim sammitinə cəmiyyətin siyasi düşürgələrində fərqli fikirlərin səsləndirilməsinə də diqqət çəkib. İdarə Heyəti hakimiyyətin bu tədbirin arzuolunan səviyyədə keçməsinə mane olduğunu bildirib, eyni zamanda bəzi siyasi qüvvələrin bu tədbirin boykot olunmasına edilən çağırışlarını da milli maraqlarımıza zidd hesab edib.

Hazırladı: KƏNAN

Maya Sandu yenidən Moldovanın prezidenti seçildi

Moldovada keçirilən Prezident seçkisində hazırkı dövlət başçısı Maya Sandu qalib gəlib.

Hurriyyet.az-ın "eurotopics.net" portalına istinadən xə-

bərinə görə, bu barədə ölkənin Mərkəzi Seçki Komissiyası məlumat yayıb.

Bildirilib ki, o 55,33 faiz səs, rəqibi Aleksandr Stoyanoqlu isə 44,67 faiz səs toplayıb.

“Rusiyadan gələn sifarişlə övladımı girov götürdülər, özümü isə həbs etdilər”

Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri, Binəqədi rayonu, 6-cı mikroyon, Ə. Ağayev küçəsi 120, mənzil 15-də yaşayan Aliyev Azər Gülmalı oğlu tərəfindən “Hürriyyət”in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Qəzetimiz vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə, Məhkəmə Hüquq Şurasının sədri İnam Kərimova, Xəzər Rayon Məhkəməsinin hakimi Hüseyn Hüseynliyə müraciət edən şikayətinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik:

“Möhtərəm Prezident!

Ölkədə uzun illər fəaliyyət göstərən, əsas tərkibi Daxili İşlər Nazirliyi orqanından qovulmuş cinayətkar dəstədən təşkil olunan mütəşəkkil qrupun Xəzər rayonu Polis İdarəsinin müstəntiqi Qarayev Rafiqlə sövdələşməsi əsasında Rusiya Federasiyasının vətəndaşı, Xəzər rayonu, Buzovna qəsəbə sakini olmuş İsmayilov İsmayıl Rəşid oğlunun sifarişi ilə 2022-ci il avqust ayının 9-da övladımı girov götürməklə, Xəzər rayon 2 sayılı Polis şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən həbs olunmuşam.

Həbsimin səbəbi bu mütəşəkkil cinayətkar dəstənin üzvlərinin mənə qarşı törətdikləri dələduzluq və saxta sənədlər təqdim etmələri ilə əlaqədar korupsiya idarəsinin müstəntiqi Fərhad Məhərrəmovla verdiyim məlumat olmuşdur. Xəzər rayon Polis İdarəsinin müstəntiqi Qarayev Rafiqin özünün də dedi-yi kimi, mənə o, həbs etdirmişdir. Bu cinayətkar dəstənin üzvləri - Məlikov Xanlar Ramiz oğlu, Hüseynov Zaur Elbrus oğlu, Süleymanov Elman Firudin oğlu, İsmayilov Rəşid İsmayıl oğlu, Hacıyev Elşən Üzeyir oğlu, keçmiş kapitan Həşimov Mamed, keçmiş mayor Həşimov İlqar Ədalət oğlu, onların 3000 (üç min) manat işə düzəltmək adı ilə pul aldıkları Əliyev Eldar, eləcə də Şahbazov Teymur Adıgözəl oğlu, Meydanov Vaqif Novruz oğlu, Soltanov Mürsəl Əvəz oğlu, Əlizadə Ceyhun Elxan oğlu mütəşəkkil qaydada təşkil etdikləri “terror” nəticəsində mənim ailəm dağılmış, şərafət və ləyaqətim təhqir edilmişdir.

2022-ci ilin may ayında bu dəstənin qatı cinayətkar üzvləri Hüseynov Zaur Elbrus oğlu, Məlikov Xanlar Ramiz oğlu həbs olunduqdan sonar, mənə qarşı törədilmiş cinayətin Xəzər rayonuna heç bir aidiyyəti olmadığı halda, Rusiya vətəndaşı İsmayilov İsmayıl Rəşid oğlunun sifarişi ilə Qarayev Rafiq bu cinayətkarların “şahidliyi ilə” mənə qarşı saxta ittihamnamə tərtib edərək (istintaq müddətində bütün proseslər zamanı vəkilim Quliyev Pərviz Fazil oğlu iştirak etmişdir), Xəzər Rayon Məhkəməsinə göndərmişdir.

Məhkəmənin gedişatı prosesində bu cinayətkarların çıxışları onları müdafiə edən hüquq-mühafizə orqanının əməkdaşları tərəfindən qərəzli şəkildə təşkil olunmuşdur və bu cinayətin təşkil olunmasında iştirak edən Həşimov Mamed, Həşimov İlqar Ədalət oğlu, Soltanov Mürsəl Əvəz oğlu, İsmayilova Sevinc, İsmayilova Gülnarə, Bahar adlı qadın (İsmayilov Rəşid İsmayıl oğlunun tanısı), İbrahim adlı (İbo) “reket”, Məşədi Ağahüseyn də-

Binəqədi sakini Azər Aliyev keçmiş polis əməkdaşlarının da təmsil olunduğu “mütəşəkkil dəstə” haqda şok faktları açıqladı

fərlə verdiyim vəsatətlərə baxmayaraq, məhkəməyə cəlb olunmamışlar.

Xəzər Rayon Məhkəməsinin hakimi Hüseynli Hüseyn İncan oğlunun 31.07.2024-cü il tarixli 1(003)-39/2024 sayılı qərarına əsasən, mənə qarşı bu cinayəti təşkil edən Şahbazov Teymur Adıgözəl oğlu, Meydanov Vaqif Novruz oğlu, Əlizadə Ceyhun Elxan oğlunun məhkəmə baxış iclasına məcburi gətirilmələri ilə əlaqədar qərarın verilməsinə baxmayaraq, onlar müdafiə olunduqları Qarayev Rafiqin təşkilatçılığı ilə qəsdən məhkəmədən yayınırırlar.

İttiham aktı ilə dələduzluq maddəsilə məhkəməyə göndərilən Şahbazov Teymur Adıgözəl oğlunun cinayətinə sonradan Xəzər rayon Polis İdarəsi tərəfindən şübhəli tərzdə xitam verilmişdir.

Cənab Prezident!

Bu mütəşəkkil dəstənin hüquq-mühafizə orqanlarındakı havadarları məhkəmənin gedişatına mane olaraq, hakimin ədalətli hökm çıxarmağına mane olur, bu cinayətkarları mənə qarşı işlədikləri cinayətin cəzasını qanun qarşısında çəkməkdən yayındırırlar.

Sizdən artıq dərəcədə xahiş edirəm ki, mənə qarşı təşkil olunmuş bu cinayətin təşkilatçıları Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğu yanında Korupsiya idarəsinin müstəntiqi Fərhad Məhərrəmovun, Daxili İşlər Nazirliyi Xəzər rayon Polis İdarəsinin müstəntiqi Rafiq Qara-

yevin, Daxili İşlər Nazirliyindən qovulmuş, ölkənin iqtisadi həyatında cinayətkarlıqla məşğul olmuş keçmiş polis işçiləri - Məlikov Xanlar Ramiz oğlu, Hüseynov Zaur Elbrus oğlu, Həşimov Mamed, Həşimov İlqar Ədalət oğlu, Süleymanov Elman Firudin oğlu, Soltanov Mürsəl Əvəz oğlu, özlərini DƏDRX-nin əməkdaşları kimi təqdim edən Şahbazov Teymur Adıgözəl oğlu Meydanov Vaqif Novruz oğlu, bu cinayətkar dəstənin üzvləri Hacıyev Elşən Üzeyir oğlu, İsmayilov Rəşid İsmayıl oğlu, Buzovna qəsəbə sakini Məşədi Ağahüseyn və bu cinayətin təşkil olunmasını sifarişini vermiş Rusiya Federasiyasının vətəndaşı İsmayilov Rəşid İsmayıl oğlunun, oğlu İsmayilov Rəşid İsmayıl oğlunun cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmaları, qanunauyğun cəza çəkmələri üçün müvafiq orqanlara göstəriş verəsiniz.

Bu şəxslərin hüquq-mühafizə orqanlarının dövlətə, prezidentə xəyanət edən əməkdaşları ilə birlikdə mənə qarşı təşkil etdikləri “terror” nəticəsində mənə özümü öldürmə həddinə çatdırmışlar. Mən inanıram ki, Sizin verdiyiniz göstəriş bu cinayətkarların layiqli cəzalarını alması və ədalətin bərqərar olması ilə nəticələncəkdir”.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Kəram Mustafayevlə bağlı şok iddia

General-polkovnik qəzada ölən hərbiçiyə şəhid statusu verib?

Azərbaycan Respublikası müdafiə nazirinin keçmiş müavini, Əlahiddə Ümumqoşun Ordusunun sabiq komandanı, general-polkovnik Kəram Mustafayev barəsində “Hürriyyət”in redaksiyasına sensasion məlumat daxil olub.

Müəyyən səbəblərdən adının açıqlanmasını istəməyən mənbə iddia edir ki, Kəram Mustafayev Naxçıvanda avtomobil qəzasında həlak olan hərbi qulluqçuya şəhid statusu verib. Məlumatla görə, yol-nəqliyyat hadisəsi 2017-ci il, may ayının 7-də, saat 21:00 radələrində Naxçıvan-Sədərək magistral avtomobil yolunda - Kəngərli rayonunun Qıvrıq qəsəbəsi ərazisində baş verib.

Belə ki, 1990-cı il təvəllüdlü Şəhur rayonunun Arbatan kənd sakini, Naxçıvan Muxtar Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin əməkdaşı, polis baş serjantı Ələkbərov Nuran Sadiq oğlunun idarə etdiyi 68-BC-222 dövlət qeydiyyat nişanlı “Mercedes Benz” E-240 markalı minik avtomobili ilə 1973-cü il təvəllüdlü Naxçıvan şəhər sakini, hərbi qulluqçu Eminov Mirnəmət Mirhəsən oğlunun idarə etdiyi 75-BC-080 dövlət qeydiyyat nişanlı “VAZ 21214” markalı minik avtomobili toqquşub. Hadisəyə yağın güclü yağış nəticəsində yaranmış sel və palçıq qatı səbəb olub.

Qəza nəticəsində ağır bədən xəsarəti alan Ələkbərov Nuran Sadiq oğlu, onun həyat yoldaşı 1991-ci il təvəllüdlü Ələkbərova Şəmsiyyə Elçin qızı, oğlu 2013-cü il təvəllüdlü Ələkbərov Sadiq Nuran oğlu və digər avtomobilin sürücüsü Eminov Mirnəmət Mirhəsən oğlu Naxçıvan Muxtar Respublika Xəstəxanasına yerləşdiriliblər. Göstərilən tibbi yardıma baxmayaraq onlar mayın 8-də vəfat ediblər.

Mənbə iddia edir ki, əslində həmin dövrə Kəram Mustafayev hərbiçilərə mülki avtomobil sürməyi qadağan etmişdi: “Həmin vaxtlar Kəram Mustafayev hərbiçilərin maşın sürməsinə icazə vermirdi. Lakin polkovnik Eminov şəxsi “Niva” markalı maşını ilə Şəhurdən şəhərə gələrəkən, Kəngərli rayonu ərazisində qəzaya düşərək ölmüşdü. Kəram Mustafayev ona şəhid adı verdi ki, guya, xidmət vaxtı postu yoxlayıb geri dönəndə qəzaya düşüb. Halbuki, bu, tamamilə yalandır. Onu biz basdırdıq, hələ qəbrə üstündə güllə də atdıq”.

RƏŞAD

Redaksiyadan: Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Cəmiyyətdə ilk bankların yaranması bir çox insanların, ilk növbədə işə sahibkarlıqla məşğul olanların və sahibkarlıqla məşğul olmaq istəyib, lakin bunun üçün maliyyə vəsaitinin olmaması və ya bu iş prosesinin başa çatması üçün yetərli olmaması zərurətindən meydana gəlib. Borc adlanan iqtisadi kateqoriya bəşər övladının insan olaraq şüurlu həyat sürməsinin hələ ilkin mərhələlərindən belə, mövcud olmuşdur. Bu borclar ilkin mərhələlərdə əmək alətləri, ərzaq, paltar və s. kimi natural formada, həm də borcun alındığı miqdar, dəyər və digər ölçülərdə qaytarılması şərti ilə verilib.

(Əvvəli ötən sayımızda)

SSRİ-nin dağıldığı dövrün başlanğıcından keçən təxminən 10 il müddətində banklar ölkədə yaranmış xaos şəraitindən istifadə edərək, borc alanlara verilən borclara ayda 30 faiz, yəni illik 360 faiz sələmdən başqa, ödənişi gecikdirilən sələm faizinin hər gününə 3 faiz, yəni illik 1080 faiz sələm məbləği alırdı. Bunun üçün əsas bəhanə də milli valyutamızın yüksək səviyyəli inflyasiyası göstərilirdi. Sonrakı dövrlərdə ölkə iqtisadiyyatının yüksək səviyyəli müasir texnika və texnologiyaya deyil, xammal və ölkənin digər qiymətli təbii sərvətlərinin ixracına əsaslanaraq getdikcə tənəzzülə uğramışa məhkum edilən əsaslar üzərində olsa da, süni inzibati üsullarla milli valyutamızın inflyasiyasının sürəti xeyli azaldıldı. Lakin alıcılıq qabiliyyətinin sabitləşdirilməsi şəraitində də banklar vətəndaşların iqtisadi fəaliyyətinin gücləndirilməsi üçün maliyyə cəhətindən istinad nöqtəsi deyil, onsuz da istinasız olaraq bütün sahələrdə vətəndaşın vəhşicəsinə istismar edilməsinə, ölkənin sərvətlərinin qarət edilərək xarici ölkələrə daşınaraq, həmin ölkələrin inkişafına dəstək olması siyasətinə uyğun olaraq vətəndaşın ədalətsiz istismarına, şəxsi, fərdi təsərrüfatın çökdürülməsinə yönəli kredit siyasəti yeritməyə davam etməkdədir.

Bu gün mənim bankların fəaliyyətində olan acı həqiqəti dilə gətirməyimin səbəbi bankların öz zərərlərinə və ya heç bir qazanc güdmədən vətəndaşa borc pul verilməsini iddia etmək deyil. Bəşər heyvan sürüsündən ayrılaraq daş və dəyənəkdən istehsal aləti olaraq istifadə etməyə başladığı andan, bu gün mövcud olan nəhəng və möhtəşəm inkişaf səviyyəsinə izafi dəyər əldə etmək sayəsində nail olub. Əslində, izafi dəyər əldə etmədən heç bir sahədə, o cümlədən, iqtisadi sahədə zərər qədər inkişafa nail olmaq imkansızdır. Eyni zamanda izafi dəyərin ədalətsiz bölgüsü də istər iqtisadi münasibətlərin, istərsə də iqtisadi bazis üzərində qurulmuş istisna edilmədən bütün ictimai münasibətlə-

iqtisadi amildən başqa, sahibkarın mənafeyinə nə dərəcədə sərfəli olmasından başqa, onun iradəsindən də, yəni inzibati amildən də asılı olur. Məhz bu ikili xüsusiyyət kapitalizmdə izafi dəyərin sahibkar ilə maddə arasında iqtisadi əsasla aparılaraq obyektiv və ədalətli bölgü təsəvvürü yaradır. Lakin belə təsəvvür iqtisadi quruluşların anatomiyasını bütün incəliklərinə qədər aşkara çıxarıb, nəyin ədalətli, nəyin ədalətsiz, nəyin obyektiv, nəyin uydurma olduğunu, bütün iqtisadi-ictimai proseslərin qarşılıqlı əlaqəsi, bu proseslərdəki ədalətsizliklərin real səbəblərini və onların aradan qaldırılması yollarını, üsul və vasitələrini göstərən

elminə bələd olmayan savadsız iqtisadçı alimlərimiz, hüququn əsaslarından xəbəri olmayıb, ümumiyyətlə hər bir cəmiyyətdə cəmiyyət üzvlərinə sıranan, müxtəlif üsul və konstruksiyalar vasitəsilə vətəndaşları qul, təhkimli hüquq çevrəsində çərvələyən Konstitusiyaları, ümumiyyətlə hüququn əsası hesab edən hüquqşünas "alim" və hüquqşünaslarımızı da Molla Nəsrəddinin bir lətifəsində, molla kasıb kəndini düzəltməyi sarımsaq-qatıq vasitəsilə aldatdığı kimi, artıq 40 ildir ki, "bazar iqtisadiyyatı" uydurma, saxta termin vasitəsilə quldarlıq və feodalizm quruluşunun müxtəlif formalarını bütün dünya əhalisinə

Banklar sahibkarları necə qarət edir?

"Bütün kəşflər zərurətdən yaranır"

Fridrix Engels

rin arasında barışmaz ziddiyyətlər yaradaraq sabit, dayanıqlı inkişafı əngəlləyərək, həyatın bütün sahələrində böhranlar yaradan amildir. Hakimiyyət-vətəndaş, o cümlədən məmur-vətəndaş, eləcə də vətəndaşların bir-biri ilə ictimai münasibətlərinin normal və ya ziddiyyətli, hətta antoqonist (barışmaz) xarakterli məzmun və mahiyyətə malik olması bütün bu kateqoriyalı insanlar arasındakı iqtisadi münasibətlərin kökündə duran amil izafi dəyərin onların arasında bölüşdürülməsinin nə dərəcədə ədalətli olmasından asılıdır.

Ümumiyyətlə, bir çox ictimai anlayışlar kimi, ədalət anlayışının da bütün proses, hadisə və hallarda konkret olaraq ədalətlilik səviyyəsini müəyyən etmək üçün nə konkret düsturu, nə də ölçü vahidi yoxdur. Lakin hər bir konkret proses, hadisə və hal üçün cəmiyyətdə ya elmi əsaslarla, yaxud hər bir cəmiyyətin konkret həyat tərz, maddi, mənəvi, əxlaqi dəyərləri əsasında bütün cəmiyyət üzvlərinin əsas hissəsinin qəbul etdiyi ölçü meyarları mövcuddur. İqtisadi münasibətlərdə, ilk növbədə istehsal münasibətlərində məhsulun istehsalına sərf edilən maya dəyərindən əlavə yeni yaradılan izafi dəyərin bölüşdürülməsinin iqtisadi meyarı bir tərəfdən bu halda bankın istehsal prosesinə qoyduğu istehsal vasitələrinin (maddiləşmiş əməyin) istehsalına, təkrar istehsalına, geniş təkrar istehsalına sərf edilmiş dəyərin, digər tərəfdən bilavasitə istehsalçının, bu halda fermerin canlı əməyin istehsalı, təkrar istehsalı, geniş təkrar istehsalına sərf edilmiş əməyin dəyəri nəzərə alınmaqla bölünməlidir.

Lakin realıqda tarixən mövcud olmuş və bu gün də mövcud olan dövlət quruluşlarında bu bölgü mövcud dövlətin quldarlıq, feodalist və kapitalist quruluşunda ol-

masından asılı olaraq müxtəlif meyarlar əsasında aparılır. Quldarlıq quruluşunda bilavasitə istehsalçıya, yeni qula dəyər onun iş qüvvəsinin sadə təkrar istehsalına zəruri olan hissəsi əsasında, feodalizm quruluşunda təhkimliyə izafi dəyərin onun müstəqil mövcudluğuna zəruri olan hissəsi, kapitalizm quruluşunda isə maddə işçinin əməyinin qarşılığı əmək bazarında mövcud satış qiyməti dəyərinə olmaqla, bölüşdürülür. Quldarlıq və feodalizm quruluşunda bu bölgü nisbətlərinin mütləq rəqəmlə konkret miqdarı, qul sahibinin və təhkimlinin əməyinin əsas hissəsinin sahibi olan feodalın iradəsi ilə inzibati qaydada müəyyən edilir. Kapitalizm quruluşunda isə bu nisbət maddə işçinin əməyinin mövcud satış qiymətindən, yeni

sosial-iqtisad elmindən xəbəri olmayan başbəla "alimlər", "mütəxəssislər", ümumiyyətlə ancaq elmdən xəbərsiz olub, zehni, şüur səviyyəsi hətta, ictimai şüur səviyyəsindən aşağı olan kütlənin nəzərində saxta obyektivlik, ədalətlik təsəvvürü yarada bilər.

Ölkəmizdə sovet dövlətindən qalma dövlət quldarlığı quruluşunun daha mürəccə və əcaib forması olmasına baxmayaraq, hələ SSRİ-də Qorbaçovun köməkçisi Q.Şaxnazarov və Aqanbeyan tərəfindən "BAZAR İQTİSDAİYYATI" adı ilə saxta, heç bir real məzmunu olmayıb absurd və abstrakt bir anlayışla, keçirdikləri islahatlar vasitəsilə yaratdıqları dövlət feodalizmi quruluşunu pərdələdikləri kimi, bu gün bizim sosial-iqtisad

kapitalizm quruluşunun bir forması olaraq sıırmaqda davam edirlər. Hansı ki, bazarın heç bir forması hər hansı iqtisadi-ictimai quruluşun, o cümlədən, üzərində hər hansı ictimai quruluşların vahid kompleksini formalaşdırma bilməz. Bazar ancaq və ancaq mübadilə mexanizmi olmaqla, istehsal prosesinin hazırlıq mərhələsində sahibkarların istehsal etməyə hazırlaşdığı məhsulun, istehsalı üçün zəruri olan istehsal vasitələri və canlı əməyin satın alınaraq komplektləşdirilməsini və məhsul istehsal edildikdən sonra istehsal edilən əmtəənin reallaşdırılması, yəni əmtəənin satılaraq pula çevrilməsini təmin edir. Başqa sözlə, bazar istehsal prosesinin istehsalat hazırlıq mərhələsi olan birinci fazasında sahibkarın istehsalın maya dəyəri olan pulunu istehsal vasitələri və canlı əməyə, istehsaldan sonrakı üçüncü fazasında isə istehsal olunan əmtəəni yenidən mübadilə edərək pula çevirən mübadilə mexanizmidir.

Hər bir dövlətin iqtisadi-ictimai quruluşunun, məzmun və mahiyyətini müəyyən edən, iqtisadi quruluşunun konstruksiyasını və onun üzərində yüksələn ictimai sistemləri həmin iqtisadi sistemin məzmun və mahiyyətinə uyğun olaraq vahid mexanizmlər kompleksinə çevirən, məhz əmtəə istehsalını birbaşa reallaşdıran, istehsalın ikinci və əsas hissəsidir.

Dinlərin uydurma personajlar yaradıb, onların vasitəsilə, onlara istinad edərək şüursuz insanları özlərinə ideoloji cəhətdən qula çevirdikləri kimi, bazar iqtisadiyyatı kimi uydurma anlayışlar yaradanlar, onların vasitəsilə insanları özlərinə qul, təhkimli, nökr edən mürəcə, eybəcər quruluşlara insanları, cəmiyyətin mövcudluğunu təmin edən yeganə, qaçılmaz obyektiv realıq donu geyindirməklə insanları ədalətsiz istismara məruz qoyurlar.

(Ardı var)

Şapur QASIMI

Gədəbəyda “yaşıl soyqırım”

“Meşəni qırıb satan gözetçi İbrahimov Mübariz Qiyas oğlu, elə həmin mərkəzin direktoru Vasib Nəbiyev başda olmaqla, mərkəzin digər vəzifəli işçiləri və eyni zamanda meşəbəyi Əfqan Mustafayevlə əlbir işləyir”

Gədəbəy rayonu, Kələman kənd sakini Hacıyev Rəsim Şəmsəd oğlu tərəfindən “Hürriyyət”-in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi qəzetimiz vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə, Ekologiya və Təbii Sərvətlər naziri Muxtar Babayeva müraciət ünvanlayıb. Müraciəti olduğu kimi dərc edirik:

“Yazıb bildirmək istəyirəm ki, Şəmkir Regional Meşə Təsərrüfatı Mərkəzinin Saratovka meşəbəylərinin 7 sayılı meşə dolayının gözetçisi İbrahimov Mübariz Qiyas oğlu öz çirkin əməlinə əl çəkməyərək, yenə də meşəni qırıb satmaqla və gözəl meşə sahəsini məhv etməklə məşğuldur.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin “168” çağrı mərkəzinə zəng edib şikayətimizi bildirsək də, heç bir nəticəsi olmayıb. Meşə gözetçisi İbrahimov Mübariz Qiyas oğlu öz çirkin əməlinə əl çəkməyərək, yenə də meşəni qırıb satmaqla və gözəl meşə sahəsini məhv etməklə məşğuldur.

2022-ci ilin noyabrından indiyə qədər dəfələrlə Şəmkir Regional Meşə Təsərrüfatı Mərkəzinin Direktoru Vasib Nəbiyevə şikayətimizi bildirsəm də, heç bir tədbir görülmədi. Hətta mənə dedi ki, mən o gözetçini işdən azad edə və onun barəsində hansısa tədbir görə bilmərəm.

Məlum oldu ki, meşəni qırıb satan gözetçi İbrahimov Mübariz Qiyas oğlu, elə həmin mərkəzin direktoru Vasib Nəbiyev başda olmaqla, mərkəzin digər vəzifəli işçiləri və eyni zamanda meşəbəyi Əfqan Mustafayevlə əlbir işləyir. Ona görə də, rahatlıqla meşəni qırıb satmışdır.

Meşə ərazisi bizim evin arxa hissəsindən başlayır. Gözetçi Mübariz İbrahimov 2023-cü ilin yanvar ayında, biz evdə olmadığımız zaman, 19 ədəd fıstıq ağacını müxtəlif diametrlərdə kəsdirib satmışdı. Mən gəlib görəndə dəhşətə gəldim. Bu haqda Şəmkir Regional Meşə Təsərrüfatı Mərkəzinin direktoru Vasib Nəbiyevə şikayət etdim. O, yoxlama göndərdi. Yoxladılar Mübariz İbrahimova 1500 manat cərimə protokolu yazıldı. Həmin akta mən də

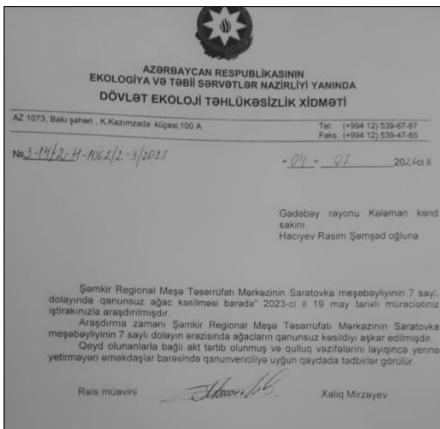

qol çəkdim. Amma araşdırma üçün hüquq-mühafizə orqanına göndərmədilər. İşi öz aralarında həll etdilər.

O, 2-3 aydan sonra yenə meşəni qırıb talamağa başladı. Mən Ekologiya və Təbii Sərvətlər naziri Muxtar Babayeva yazdım. Nazirlikdən məktub gəldi. Tovuz Regional 2 sayılı Ekologiya İdarəsinin və Şəmkir Regional Meşə Təsərrüfatı mərkəzinin əməkdaşları birgə yoxlamaya gəldilər. Mənə bildirildi ki, sizə məktub göndərəcəyik. 1-2 ay keçdi, məktub gəlmədi. Belə olduqda, Meşə İdarəsinə gəldim. Mənə heç bir məlumat verilmədi.

Oğuz, Xanlar və Şəmkir rayonlarında Ekologiya və Təbii Sərvətlər naziri Muxtar Babayevin qəbulunda olmuşam. Cənab nazir sağ olsun, mənə qəbul etdi, şikayətimini dinlədi. Mənim əlimdə olan faktları da götürdü. Tapşırıd ki, bu işlə bağlı yoxlama getsin.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyindən 2 nəfər yoxlamağa gəldi. Yenə də meşə ərazisi yoxlanılmağa başlandı. Mən qanunsuz kəsilmiş ağacları göstərdikdə onlar dəhşətə gəldilər. Dedilər ki, cavan ağacı necə kəsiblər?! Lakin gözetçi Mübariz İbrahimov yoxlanışa mane oldu.

Meşənin 40 faizi yoxlanılmadı. Məsələni öz aralarında həll etdilər. Yenə də araşdırmanın nəticəsi mənə göndərilmədi. Şəxsi nömrələrinə yığdım ki, siz mənə aldatdınız, araşdırmanın cavabı mənə gəlmədi. Dedilər ki, məktubu sizə göndərmişik, yəqin poçtda problem olub. 3 gündən sonra araşdırmanın nəticəsini göndərdilər. Məktubda yazılmışdı ki, meşədə qanunsuz kəsilmə aşkar olunub, bununla bağlı aidiyyəti orqanlara məlumat verilib. Lakin heç bir ciddi tədbir görülmədi.

Cənab nazir Muxtar Babayev Şəmkir rayonunda vətəndaşları qəbul edən zaman yenidən qəbuluna getdim. Məktubu cənab nazirə göstərdim.

Lakin Mübariz İbrahimov yenə də öz işinin başındadır. Məsələni bağlamaq üçün dedilər ki, ağacları naməlum şəxs kəsib. Belə bir variant işlətdilər.

Qeyd edim ki, bizim ərazidə qaz yoxdur, istilik üçün odundan istifadə edirik. Qırılmış ağac vardı, onu götürmək istəyəndə gözetçi Mübariz İbrahimov və meşəbəyi Əfqan Mustafayev polis əməkdaşlarına məlumat verdilər, bizi tutdular. Bizə bildirildi ki, əlavə odun oğramışıq. Şəmkir Re-

gional Meşə Təsərrüfatından Rövsən və Tural müəllim gəldi, yoxlama keçirdilər. Mənə dedilər ki, götürdüyün 2 kub metr odunun 480 manat cəriməsi var. Mən də onlara inandım. Məndən Mübariz İbrahimov və Əfqan Mustafayev 1000 manat aldılar. Onlardan çek tələb etdikdə isə bildirildi ki, çekini sənə verəcəyik. Tural və Rövsən müəllim də orada idi. 1 aydan sonra çekimi aldım. Çeki alanda baxıram ki, 48 manat cərimə yazılıb, deməli, mənə aldadıblar”.

Məsələ ilə bağlı Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə məlumat verilib. Qurumdan əməkdaşımıza bildirildi ki, araşdırılıb məlumat verilecək.

Aynurə İSMAYIL

Bərdə sakini həkimləri ittiaham edir, qarşı tərəf isə...

Kifayət Nəcəfova:
“Əməliyyatdan əvvəl
məni analiz, rentgen
belə, etmədilər”

Qubadlı rayonu, Xal-lava kənd sakini Nəcəfova Kifayət Əşrəf qızı tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçinin müraciətini olduğu kimi dərc edirik:

“Mən, Nəcəfova Kifayət Əşrəf qızı, yazaraq bildirirəm ki, 04.04.1961-ci ildə anadan olmuşam. Hazırda Bərdə rayonunda yerləşən internat məktəbinin yataqxanasında yaşayıram. Bərdə Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının Uşaq şöbəsində xadimə işləyirəm.

Sol döşümdə şiş olduğu üçün 2021-ci ildə cərrah, həm də Bərdə Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının direktoru olan Vüsal Məmmədova müraciət etdim. Ona görə ki, Vüsal həkim mənə 2017-ci ildə əməliyyat etmişdi. Mən ondan çox razı qaldığı üçün, təkrar Vüsal həkimə müraciət etdim. Bildirdim ki, mən özüm əməliyyat etsin, heç kəsə əmanət etməsin.

Mənə dedi ki, qorxma, həkim-cərrah Bəhrüz Abbasov əməliyyat paketi hazırlasın, səni özüm əməliyyat edəcəm. Lakin Bəhrüz həkim mənə söylədi ki, səni özüm əməliyyat edəcəm. Mən Bəhrüzə bildirdim ki, onun əməliyyat etməsini istəmirəm.

Sonra məlum oldu ki, Vüsal Məmmədov məndən xəbərsiz əməliyyatımı Bəhrüz həkimə və uşaq cərrahı Ramizə Əhmədovaya həvalə edib. Qeyd edim ki, Bəhrüz həkim məndən şişin harda olduğunu belə soruşmayıb. Məni analiz, rentgen belə etmədilər.

Hazırda sol qolum yuxarı qalxmır. Vüsal həkimə dedim ki, sizi Mehriban Əliyevaya şikayət edəcəm, cavab verdi ki, boş şeydir, kimə istəyirsən şikayət elə.

Bildirim ki, Bərdədə 148 nəfər işçinin 111 nəfərini “yararlı” yazıblar. Kimin pulu yoxdur, onları “yararsız” yazıblar. Mən niyə yararsız oluram? Xadimə işləyirəm, yük daşıyıram, uzaq yol yerimirəm. Qəsdən belə edirlər”.

Qeyd edək ki, Kifayət Nəcəfovanın şikayəti ilə bağlı Bərdə Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının direktoru Vüsal Məmmədovun da mövqeyini öyrəndik: “Bu, olub-bitmiş məsələdir. Bu məsələ ilə bağlı Kifayət Nəcəfovanın TƏBİB-də rəsmi açıqlaması olub. Həkimlərin hər ikisinin səhvləri olub deyə, onlara xəbərdarlıq edilib. İcbari Tibbi Sığorta tərəfindən də bu məsələ araşdırılıb. Prokurorluqda da aydınlaşdırılıb. Bildiyim qədəri ilə Nəcəfova Kifayət barəsində məhkəmə qərarı da olmalıdır.

Baş prokuror yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsinə kimi şikayət edib. Yeni bu məsələ bütün platformalarda araşdırılıb. Kifayət Nəcəfova TƏBİB tərəfindən də həkimlər təmin olunub, əməliyyatı tamamlanıb. Onun iddia etməyə haqqı yoxdur. Keçmişdə əlillik dərəcəsi varmış. Hazırda da “əmək qabiliyyəti olmayan” kimi həkim məsləhət komissiyası tərəfindən ekspertizaya göndərilir. Ora da getmək istəmir. Ya gedib əlilliyini təsdiq etməlidir, ya da əlillik qalsın işinə xitam verilməlidir. Və ya əlilliyi ləğv olunmalıdır”.

Məsələ ilə bağlı yazıda adı çəkilən həkim-cərrah Bəhrüz Abbasovla da danışdıq: “Nəcəfova Kifayət həkimlərə böhtan atır. O, böhtan atmaqla məşğuldur. Validəymlərimi, bizləri təhqir edir. Qeyd edim ki, bir vaxtlar Azərbaycan vətəndaşlığından da imtina etmişdi, Ermənistan tərəfinə keçmək istəyirdi”.

Aynurə İSMAYIL

Moldovada Putinin mə

Kremlin Gürcüstanda tətbiq etdiyi üsul burada nəticə vermədi

Moldovada prezident seçkiləri Maya Sandunun qələbəsi ilə başa çatdı. Bu seçkilər, cəmi bir həftə əvvəl Gürcüstanda olduğu kimi, Moldovada da Rusiyanın prosesə saxta karlıq vasitəsilə təsiri baxımından əlamətdar oldu. Ölkədə indiki Qərbmeylli hökumət üçün şok terapiyaya çevrilən prezident seçkiləri, bir sıra səbəblərə görə, bütün dünyanın diqqətini çəkdi. Bu səbəblərdən biri də ictimaiyyət qarşısında səsləri nağd pula satın almaqla ölkənin gələcəyini "dibindən baltalayan" mexanizmlər idi.

Belə ki, prezidentlik uğrunda mübarizə aparan Maya Sandu kənar qüvvələri, şübhəsiz Kremlin təlimatı ilə çalışan şəxsləri seçicilərə rüşvət verməklə, Moldova demokratiyasına misli görünməmiş hücumda ittiham etdi.

"Rusiyanın beynəlxalq təcrid vəziyyətində olduğu bir şəraitdə onu dost dövlət kimi tanıyan, diqtəsinə tabe olan hər bir dövlət Moskvanın xarici siyasətində böyük uğurdur. Ona görə də Moldova uğrunda var gücləri ilə vuruşur və burada külli miqdarda pul xərcləyirlər", deyərək Moldovanın Rusiyadakı keçmiş səfiri, politoloq Anatoli Tseranu deyir.

Rusiya Ukraynaya "əlinin suyunu göstərməklə" eyni vaxtda postsovet məkanının digər ölkələrini də öz yanına "bataqlığa" çəkir. Necə deyirlər, cəhənnəmə gedən yoldaşını çox istəyər. Postsovet ölkələrində iş üslubunda Rusiyanın əsas metodlarından biri ölkə hakimiyyətinin içindəki mühüm postlara öz əlaltılarını yerləşdirmək, eləcə də "İvanuşka notları"nın sədaları altında rus havasına "boynunda xalta olan ayı" kimi oynayan oligarxların cilovunu əlində saxlayaraq, vacib məqamlarda xaltanı tərpetmək, komanda verməkdir. Bu oligarxlardan məşhur iki nümunə İlan Şor və Bidzina İvanəşvilidir. İvanəşvilinin hansı kəramətlərə malik olduğunu oktyabrın 26-dakı

Gürcüstan seçkilərində gördük. İndi isə İlan Şorun məharətlərinə nəzər salaq.

İlk öncə onu qeyd etmək lazımdır ki, rus tərzinin ayrılmaz xüsusiyyəti olan seçici səslərini rüşvətlə almaq metodu Kremlə xidmət edən ölkə və oligarxların iş prosesində əvəzsizdir. Bu yaxınlarda Azərbaycanda da seçki atraksionunun rəngarəng üsullarından olan "karusel", məktəblərdə müəllimlərin diqtəsi ilə yönləndirilmə ilə səsvərmədə qəsdən təyin olunmuş namizədin xeyrinə bülleten atmaları, icra hakimiyyəti işçilərinin birbaşa təyin edilmiş namizədin xeyrinə səs toplanmasının təşkil edilməsi və s. kimi "gözbağlayıcılıq aktları"na şahid olduq. Ardınca şəffaf, qeyri-rus yönümlü olacağına ümidlərin bəsləndiyi seçkilər Gürcüstanda baş tutdu və ümiddən çox məyusluq doğurdu. Odur ki, Rusiya istər Azərbaycanda, istər də Gürcüstanda öz maraqlarını təmin etmiş sayıla bilər. Ukraynada isə xarabazarlığın "şah əsəri"ni ərşəyə gətirib. Növbədə Moldova idi və burada Putin Rusiyanın "burnu daşa deydi". Hansı ki, Bidzina İvanəşvilinin moldovalı analoqu İlan Şora burada böyük pullar xərcləmişdi.

Rəsmi Kişinyov, onun Qərb tərəfdaşları və müxtəlif politoloqlar qaçaq oligarx İlan Şoru Moldovada Rusiyanın nüfuzunun "əsas dirijoru" adlandırırlar. Bu ad uzun müddətdir ki, ABŞ Dövlət Departamenti, AI

və İsveçrənin sanksiya siyahılarında yer alıb və Moldovada keçirilən seçkilərlə bağlı dünyanın ən böyük mediasında manşetlərə düşüb.

O kimdir, Moskvaya nə dərəcədə bağlıdır və Moldovayı qərbyönlü yoldan çıxarmaq, şərqə - Rusiyaya doğru itələ-

dünyası"nın ideoloqu Aleksandr Duqinlə şəkil çəkdiriblər.

Sentyabrda Moldovada seçki kampaniyasının qızgın vaxtında Rusiya təbliğatının əsas siması Marqarita Simonyan "Telegram" kanalında Marina Tauberlə fotosunu yerləşdirərək onu cəsur, ağıllı və gö-

İlk öncə onu qeyd etmək lazımdır ki, rus tərzinin ayrılmaz xüsusiyyəti olan seçici səslərini rüşvətlə almaq metodu Kremlə xidmət edən ölkə və oligarxların iş prosesində əvəzsizdir. Bu yaxınlarda Azərbaycanda da seçki atraksionunun rəngarəng üsullarından olan "karusel", məktəblərdə müəllimlərin diqtəsi ilə yönləndirilmə ilə səsvərmədə qəsdən təyin olunmuş namizədin xeyrinə bülleten atmaları, icra hakimiyyəti işçilərinin birbaşa təyin edilmiş namizədin xeyrinə səs toplanmasının təşkil edilməsi və s. kimi "gözbağlayıcılıq aktları"na şahid olduq...

məyə davam etmək üçün kifayət qədər imkanları varmı?

İlan Şor və onun tərəfdaşları açıq şəkildə rusiyayönlü baxışları və istəkləri barədə danışirlər. Bu il mayın 9-da o, ən yaxın müttəfiqi Marina Tauber və Moldovanın tərkibindəki kiçik muxtariyyət Qaqauziyanın rəhbəri Yevgeniya Qutsul ilə birlikdə Qələbə Paradında Qırmızı Meydandakı podiumda oturmuşdular, hansı ki, həmin parada yalnız xüsusi dövlətə düşmək olar.

Bir həftə sonra isə məlum oldu ki, Şor Rusiya vətəndaşlığını alıb. Bunun ardınca, iyulun əvvəlində o, Tauber və Qutsul ilə birlikdə Sankt-Peterburq Beynəlxalq İqtisadi Forumunda (SPIEF) "Moldova həyəti"ni təmsil edib ki, tədbirin ardınca da onlar Vladimir Putin, Mariya Zaxarova və "Rus

zəl qadın adlandırılıb.

Gələcək seçkilərə. Ölkədə prezident seçkiləri kampaniyasının qızgın vaxtında "Şor şəbəkəsi" termini meydana çıxdı. Bu, qaçaq oligarxın seçicilərin səsləri almaq layihəsinin adıdır.

Moldova polisinin məlumatına görə, Şor bu "tor"da 130 minə yaxın Moldova vətəndaşını yaxalaya bilib. Yəni onların səslərini satın alıb. Maya Sandu prezident seçkilərinin birinci turundan sonra bildirib ki, Şor 300 minə qədər də səs ala bilərdi.

Sandunun rəqəmləri həтта hökumətyönlü ekspertlər üçün də şişirdilmiş görünür. Lakin Moldova polisinin rəhbəri Viorel Cernautanunun oktyabrda haqqında danışdığı 130 min aktiv seçicilərin 10%-ni təşkil edir.

"O (Şor) yol çəkmir, xəstəxana tikmir, məktəb tikmir. O,

birbaşa insanlara pul verir, onların səs hüquqlarını satın alır. Və bu əsl şəbəkədir. Bu, siyasi layihə deyil, kommersiya təşkilatıdır. Və hər bir kommersiya təşəbbüsünün bir məqsədi var - qazanc əldə etmək. Məqsəd hakimiyyəti ələ keçirməkdir", deyərək Qaqauz parlamentinin müstəqil üzvü Aleksandr Tarnavski BBC-yə müsahibəsində bildirib.

Politoloqların fikrincə, ölkənin daxili proseslərinə kənar müdaxilənin miqyası böyükdür və bu, qorxuludur. Amma ən çox qorxulu odur ki, Moldova buna hələ effektiv müqavimət göstərə bilmir.

Moldova hüquq-mühafizə orqanlarının məlumatına görə, hazırda İlan Şor öz "şəbəkəsinə" təxminən 15 milyon dollar xərcləyib.

Rusiya pul köçürmələrinin qadağan olunduğu ölkəyə belə bir məbləği qaçaqmalçılıq yolu ilə keçirmək çətindir. Aydındır ki, Şorun Rusiyadan idarə etdiyi geniş kuryer şəbəkəsi pulu Moldovaya gətirib və çatdırılmanı edib. Kişinyov hava limanında kuryerlərin gəlmə ehtimalı olan ölkələrdən (əsasən Türkiyə və Ermənistan) reysləri gömrük işçiləri və iyləyici itlərdən ibarət dəstə qarşılayıb.

Kişinyov hava limanının gömrük xidmətinin rəhbəri Ruslan Aleksandrov isə BBC-yə bildirib ki, "demək olar, hər kəsin iki, üç və ya yeddi min avro məbləğində pulu var idi". Bu yoxlamalar isə bir çox Moldova vətəndaşları arasında hiddət fırtınasına səbəb olub. Onların əsas arqumenti o olub ki, qanunla istənilən şəxs bəyannaməsiz ölkəyə 10 min avroya qədər pul gətirə bilər.

Şorun pullarını Moldovaya köçürmək üçün başqa bir kanal Moldova ərazisində bloklanan, lakin Rusiyayönlü Dnestryanı bölgədə fəaliyyətini davam etdirən Rusiya "Promsvyazbank" vasitəsilə yaradılıb, burada pullar bankomatlar vasitəsilə nağdlaşdırılır. Moldova hakimiyyətinin səylərinə baxmayaraq, Şora bağlı partiya və təşkilatlarda çoxsaylı axtarışlar, kompüterlərin ələ keçirilməsi və həbslər aparılırsa da, onlar Şor

ğlubıyyatı

şəbəkəsinin fəaliyyətini iflic edə bilməyiblər.

Oktyabrın 25-də Moldova KİV-lərinin bir neçə redaksiyasına anonim ünvandan 3800-ə yaxın ad verilmiş sənəd əlavə edilmiş elektron məktub daxil olub. Özünü Moldova xüsusi xidmət orqanlarının zabiti kimi təqdim edən anonim informasiya məlumatına görə, bütün bu şəxslər, o cümlədən şəhər merləri və müxtəlif səviyyəli müşavirlər İlan Şorla əməkdaşlıq ediblər və ya əməkdaşlıq edirlər. Və iş orasındadır ki, bu insanlar yad deyillər. Seçkilər ərəfəsində Moldova Rusiya pasportları və ya Rusiyanın "verbovka etdiyi" Belarus və Ermənistan vətəndaşlarının - agentlərinin öz pasportları ilə ölkəyə girişini ciddi şəkildə məhdudlaşdırdı.

İndi isə Gürcüstanla müqayisəli şəkildə məsələyə baxaq. Moldova şəffaflıq, institutları gücləndirmək və ictimai maa-

rifləndirmə kampaniyaları vasitəsilə Rusiyanın zərərli təsirinə qarşı fəal şəkildə mübarizə aparır. Onun əksinə, Gürcüstan hökuməti rol vətəndaş cəmiyyətinin üstünə ataraq, problemə əhəmiyyət vermir.

Hər iki ölkə seçkilərin dü-

rüstlüyünün vacibliyini vurğuladı: Moldova diqqətini erkən profilaktikaya yönəltdi, Gürcüstan isə monitorinq və hesabatlarda fəal vətəndaş cəmiyyətinin iştirakını nümayiş etdirdi. Moldova hökuməti oliqarxların prosesə təsiri ilə mübarizə apardı və diaspora ilə qarşılıqlı əlaqədə fəallıq göstərdi. Gürcüstanın hakim partiyası isə öz təsisçisinin Rusiya ilə geniş əlaqələri və diasporla məhdud bağlantı ilə əlaqədar problemlərlə üzləşib. Moldova və Gürcüstanda seçkilərin nəticələri hər iki ölkə üçün kritik məqamlarda onların hökumətləri və vətəndaş cəmiyyətlərinin Rusiyanın müdaxiləsinə və digər bədxah elementlərə müqavimət göstərmələrinin kəskin şəkildə fərqli yollarını nümayiş etdirir.

Səsvermələr - Moldovada keçirilən prezident seçkiləri və Aİ konstitusiyasına dair referendum, eləcə də Gürcüstanda parlament seçkiləri - hər iki keçmiş sovet respublikasının geosiyasi oriyentasiyasını kökündən dəyişdirmək və ya mövcud siyasətlərini sərtləşdirmək potensialına malik idi və bu, hər iki ölkə üçün AB-yə inteqrasiya məsələsində güclü

ictimai imtiyazlar və etməklə bərabər, artan problemlər yaradırdı.

Beləliklə, qaliblər və məğlublar əhəmiyyət kəsb edir. Lakin erkən dərslərin bəziləri ilkin qaliblərin çərçivələrindən kənara çıxır və göstərir ki, bu səsələr daha yetkin demokratiyalar və Rusiyanın kənarında ki digər ölkələr də daxil olmaqla, mübarizə aparan digər cəmiyyətlər üçün ssenariyə töhfə verə bilər.

Erkən mərhələdə Rusiyanın təsirinə qarşı durmaq

Moldova rəsmiləri aylardır dezinformasiya və anti-Avropa etirazın təşkilatçıların qeyri-rəsmi şəbəkəsinə milyonlarla qeyri-qanuni ödənişlərə şərait yaratmaqdan ibarət olan Rusiyadan gələn təhdidlər barədə xəbərdarlıq edir. Səsvermədən əvvəl Moldova rəsmiləri ilə danışan analitik onlardan "Azadlıq Radiosu"ndan sitat gətirərək bildirir ki, "Biz pulun axını izləyə bilərik". Hərçənd ki, Moldovada da Rusiyadan gələn nağd pul axınının qarşısını ala bilmədilər, amma seçkilərə pulun qarışmasını gördülər və məsələnin nə olduğunu açıq şəkildə müəyyən etdilər...

Moldova rəsmiləri aylardır dezinformasiya və anti-Avropa etirazın təşkilatçıların qeyri-rəsmi şəbəkəsinə milyonlarla qeyri-qanuni ödənişlərə şərait yaratmaqdan ibarət olan Rusiyadan gələn təhdidlər barədə xəbərdarlıq edir. Səsvermədən əvvəl Moldova rəsmiləri ilə danışan analitik onlardan "Azadlıq Radiosu"ndan sitat gətirərək bildirir ki, "Biz pulun axını izləyə bilərik". Hərçənd ki, Moldovada da Rusiyadan gələn nağd pul axınının qarşısını ala bilmədilər, amma seçkilərə pulun qarışmasını gördülər və məsələnin nə olduğunu açıq şəkildə müəyyən etdilər...

xəbərdarlıq edir. Səsvermədən əvvəl Moldova rəsmiləri ilə danışan analitik onlardan "Azadlıq Radiosu"ndan sitat gətirərək bildirir ki, "Biz pulun axını izləyə bilərik". Hərçənd ki, Moldovada da Rusiyadan gələn nağd pul axınının qarşısını ala bilmədilər, amma seçkilərə pulun qarışmasını gördülər və məsələnin nə olduğunu açıq şəkildə müəyyən etdilər. Gürcüstan isə fərqli "dərslər verdi". Məsələn, ölkənin baş naziri İrakli Kobaxidze keçən həftə israr etdi ki, "Rusiyanın Gürcüstanda heç bir təsiri yoxdur". Rusiyadan qorxan ictimaiyyətə açıq-aşkar rusiyapərəst görünməmək üçün tarazlığı saxlamalı olan "Gürcü arzusu" sadəcə olaraq problemə məhəl qoymadı və insanları qorxudaraq "müharibə" ilə "sülh" arasında seçim etdi. Nəticədə, prezident Salome Zurbəşvili-nin Rusiyanın müdaxiləsi ilə bağlı xəbərdarlığına baxmayaraq, Moskvanın iqtisadi təsirinə və rusiyanın nüfuzlu şəxslərin və medianın səfərbərliyinə ictimaiyyət müqavimət göstərməli oldu.

Gürcüstan əhalisi və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları "Ru-

Rusiyapərəst oliqarxın 300 min seçicinin səsini pulla alması da işə yaramadı...

vermənin düzgün keçirilməməsi ilə bağlı mümkün ittihamlardan daha az narahat görünürdülər. Ətələri aradan qaldırmaq gürcü ictimaiyyətinin qrupları və vətəndaş cəmiyyətinin öhdəsinə düşdü. On il "Gürcü Arzusu"nun siyasi üstünlüyündən sonra bu cür müstəqil və müxalif qruplar səsvermə ərəfəsində prosesə keçmişdən daha yaxşı hazır olduqlarını bildirdilər. Bu, prosesin uzunmüddətli monitorinqi, beynəlxalq əməkdaşlıq və qanun pozuntularının bildirilməsi üçün "qaynar xətt" kimi işlərdə özünü göstərdi.

Moldovada isə gedişat daha fərqli oldu. Ölkə rəsmiləri iki ilin daha çox hissəsini böyük fırıldaqçılıqda təqsirli bilinən və ölkəni Rusiyaya yönəltməkdə qərarlı olan qaçaq keçmiş oliqarx İlan Şorun təsiri ilə mübarizə apardılar. Keçən il onun partiyasını qadağan edəndən bəri hökumət ictimai xəbərdarlıqlarla təzyiqi davam etdirdi və digər şeylər arasında Aİ-ni Şorun ehtimal edilən çoxmilyonlarla dollarlıq şəbəkəsinə qarşı müxalifət təşkil etməyə çağırırdı. "Bu, yalnız ayrıca bir problem deyil, daha çox köstəbək vurma oyununa bənzəyir, Şordan elə-belə qurtula bilməzsən", deyir Maqid bildirir.

Moldovadan fərqli olaraq, Gürcüstan öz rusyönlü oliqarxını - Rusiyada var-dövlət qazanmış "Gürcü arzusu"nun qurucusu milyarder Bidzina İvanişvilinin qarşısını kəsə bilmedi. İvanişvili "öz qayğısına

qalır və Rusiyaya daha çox uyğun gələn anti-demokratik təfəkkürə malikdir" deyən Maqid bildirir ki, bu məqsədlər "bəzən əl-ələ gedir, bəzən də bir-birinə uyğundur".

Diasporu da unutmayın

Aİ-nin konstitusiyaya referendumunda cüzi qələbə fərqi və Kişinyovun şərq qərb perspektivlərindəki uyğunsuzluq Moldova səsverməsində diasporun əhəmiyyətini vurğulayır. Moldova rəsmiləri sosial media, mədəni təbliğat və seçki məntəqələrinin sayını artırmaq da daxil olmaqla, Moldova seçicilərini xaricdə, xüsusən də Qərbdə səfərbər etmək üçün çeviklik və nəticəni təşviq etmək üçün müxtəlif kanallardan istifadə ediblər. "Sizə səsizin vacib olduğunu ruhlandırmaq və bu informasiyanın sizə çatmasını xatırladan bir alov olmalıdır", Maqid deyir.

Səsvermə hüququ olan mühacirlərin əsasən Qərbdə cəmləşdiyi Gürcüstanda hökumət rəsmiləri diaspor səslerini qazanmaqda daha az maraqlı görünürdü. Səbəbini anlamaq asandır: "Gürcü arzusu" mühacir seçicilər arasında cəmi 15 faiz dəstək alıb. Bununla belə, ümitsiz şəkildə parçalanmış müxalifəti və seçki bülletenində "Gürcü arzusu"na alternativlərin çoxluğunu nəzərə alsaq, bu 15 faizlik səs başqa yerlərdə açıq-aydın mandata çevrilməyib.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

Bakı İnzibati Məhkəməsinin “elektron məhkəmə” hoqqabazlığı

Şəxsi kabinetdən verilən ərizələrin qəbulundan məktubla göndərilməsi tələbi ilə imtina edilir

Məhkəmə hüquq sistemində “elektron məhkəmə” informasiya sistemi ölkənin bütün məhkəmələrində tətbiq olunur. Artıq ən ucqar bölgədə də məhkəmələrin elektron sistemlə işləməsi gerçəkləşib. Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsində (MPM) də, İnzibati Prosessual Məcəlləsində (İPM) də, Cinayət Prosessual Məcəlləsində (CPM) də yazılıb ki, “Elektron məhkəmə” sisteminin tətbiq olunduğu məhkəmələrdə məhkəmə icraatı, eləcə də ərizə, şikayət və digər sənədlərin göndərilməsi, qəbulu, habelə məhkəmə sənədlərinin məhkəməyə və proses iştirakçılarına çatdırılması “Elektron məhkəmə” informasiya sisteminin yaradılan elektron kabinet vasitəsilə həyata keçirilir. Elektron kabinetdən təqdim edilmiş sənədlərin BAŞQA qaydada verilməsi TƏLƏB OLUNA BİLMƏZ. Bu prosessual qanunvericiliyin tələbidir, bəs məhkəmələr bu tələbə necə əməl edirlər?

Bakı İnzibati Məhkəməsinə İDDİAÇI tələbkər 1-ci dərəcəli Qarabağ əlilinin elektron kabinetdən təqdim etdiyi CA-VABDEH borclu inzibati orqana (ƏƏSMN tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinə (SXA) qarşı 9-cu ildir 20.06.2016-cı il tarixli, 2-1(81)-1095/16 sayılı məhkəmə qərarı ilə üzərinə qoyulmuş mənzillə təminat öhdəliyinin icrasından imtinaya görə “qərarın icrasının təmin edilməsi, məcburi icra tədbirlərinin tətbiqi və dəyən maddi-mənəvi ziyanın ödənilməsi” tələbi ilə İDDİA ƏRİZƏSİNİN qəbulundan məhkəmənin texniki işçisi) imtina edib. “Səbəb” kimi iddia ərizəsinin iddia ərizəsi olmadığı (?), dəftərxanaya təqdim edilməsi (?) göstərilir. Özbaşınalıq, məhkəmə təminatı hüququna kobud qadağaya baxın, elektron kabinetdən təqdim edilən ərizənin qəbulundan məktubla göndərilməsi tələbi ilə imtina edilir. Özü də bu birinci özbaşınalıq deyil, 3 il qabaq da “iddia ərizəsi deyil, dəftərxanaya təqdim edin” “səbəbi” ilə ərizənin qəbulundan anında imtina edilib.

Məhkəmənin texniki heyətinin məhkəmə təminatı hüququna qadağası məhkəmə hakimlərinin göstərişindən, borclunun qeyri-prosessual sifarişindən qaynaqlanır. Yoxsa məhkəmə qərarının icrasının təmin olunması tələbi ilə ərizələrin qəbulundan anında niyə imtina edilsin ki? Bəyəm tələbkərin məhkəməyə ərizə vermək hüququ yoxdur? Dövlətin adından çıxarılan məhkəmə qərarı icra olunmadıqda qərarın XƏYALİ xarakter daşımasını Konstitusiyaya Məhkəməsi də, Avropa Məhkəməsi də doğrulayıb. Bakı İnzibati Məhkəməsinin qərarı çıxaran (qərəz) hakimi Şərafət Məmmədova (hazırda qərəzini Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə sürdürür), onun yerinə apellyasiya instansiyasından “transfer olunan” Aygün Abdullayeva dövlətin adından çıxarılan məhkəmə qərarının icrasını təmin etmək yerinə, icraya qadağa qoymaq yolu tutublar. Özbaşınalıq baxın, borclu məhkəmə qərarını icra etmədiyini bildirir, məhkəmə isə qərarın DSMF-in (?- axı borclu DSMF yox, ƏƏSMN Dövlət Sosial Təminat Xidmətidir (hazırda SXA)!-M.B.) hansısa anonim (?) işçisinin MƏKTUBU (?) ilə təmin olunduğunu aktlaşdırıb. Lap filmdəki epizod kimidir: “SƏNƏ YANLIŞ MƏLUMAT VERİBLƏR, QARABAĞ ƏLİLİ! 7 İL QABAQ MƏHKƏMƏ QƏRARI İCRA OLUNUB, 10 NƏFƏRLİK AİLƏNLƏ KIRAYƏLƏRDƏ YOX, VİLLADA YAŞAYIRSANI!”

Çox uzatmayaq, yoxsa bir qəzet sayına sığmaz. Sadəcə vurğulayaq ki, Ədliyyə Nazirliyinin “Elektron məhkəmə” informasiya sisteminin yönəticilərinə, Ali Məhkəməyə, Məhkəmə Hüquq Şurasına Bakı İnzibati Məhkəməsinin elektron hoqqabazlığından şikayət edilib. Hələ ki, məhkəmə hoqqabazlığından geri çəkilməyib. Hoqqabazlıqla məhkəmə təminatı hüququna qadağa qoyulması Konstitusiyaya qadağa deməkdir. Bu isə qadağa “azadlığının” - azadlıq qadağasının qüvvədə olduğunun göstəricisidir...

Məğrur BƏDƏLSOY

Aqil Babayevin məhkəmə işində nələr aşkarlanır...

Hüquqi proseslərdə müəyyən olunmuş qaydalardan sapmalar - məhkəmə işlərinin ədalətli aparılmasını təhlükə altına qoyur. Xüsusilə mürəkkəb və yüksək əhəmiyyət daşıyan məhkəmə işlərində bu cür sapmalar ədalətə ciddi zərbə vurur və haqsız nəticələrə yol açır. Azərbaycanda “Shaurma №1” restoranlar şəbəkəsinin şəriki olan Aqil Babayevin məhkəmə işi bu cür pozuntuların necə fəsadlara səbəb olduğunu göstərən nümunələrdən biridir.

Aqil Babayevin ailə üzvləri və müdafiəçiləri, onun işində hüquqi prosedur qaydalarına zidd hərəkətlər edildiyini iddia edərək, Azərbaycan Prezidentinə müraciət edib. Müdafiə tərəfinin qaldırdığı məsələlər hüquqi sistemdə prosedur pozuntularının ciddiliyini vurğulamaqla yanaşı, ədalət mühakiməsinin necə risk altına düşdüyünü ortaya qoyur.

Sübutların araşdırılmaması və ya qərəzli qiymətləndirilməsi

Aqil Babayevin işində müdafiə tərəfinin təqdim etdiyi sübutlar ya diqqətdən kənarda qalıb, ya da lazımı qaydada nəzərə alınmayıb. Müdafiə sübutlarının gözərdi edilməsi işin ədalətli aparılmasına xələl gətirib. Beləki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə Eldar İsmayilovun sədirlik etdiyi prosesdə ümumiyyətlə sübutların tədqiq edilməməsi və obyektiv araşdırılmaması faktı müşahidə olunur. Bu müdafiə tərəfinin apellyasiya məhkəməsinə də üzləşdiyi problemlərdən biri olub. Baş verənlərlə bağlı məhkəməyə verilən ifadələr və sübutların araşdırılmaması faktiki olaraq quldurluq və hədə-qorxu ilə Aqil Babayevə milyonlarla manat ziyan vuran və onun şərlənərək həbs olunmasına bais olan bu mütəşəkkil qrupu özünü “zərərcəkən” kimi təqdim edərək cinayət məsuliyyətinə yayınmasına səbəb olub.

“Shaurma №1”-in şərikinin ailə üzvləri və müdafiəçiləri onun işində hüquqi prosedur qaydalarına zidd hərəkətlər olduğunu iddia edirlər

Məhkəmə protokolların qeyri-dəqiq aparılması

Müdafiə tərəfinin bildirdiyinə əsasən, Aqil Babayevin işi üzrə 1-ci instansiya məhkəmə iclaslarının audio və ya video yazıları aparılmayıb. Məhkəmə iclaslarının protokollarında olan qeyri-dəqiqliklər və məhkəmə iclaslarının audio və video yazıları olmadan aparılması, prosesin düzgün sənədləşdirilməsini təmin etməyib. Protokolların dəqiq aparılmaması həm müdafiə tərəfinin etirazlarını əsaslandırmaq imkanlarını məhdudlaşdırıb, həm də məhkəmə prosesinin qanunun tələbinə zidd formada aparılmasına şərait yaradıb. Müdafiə tərəfinin iddiasına görə, məhkəmə protokollarında müdafiə tərəfinin qaldırdığı məsələlər və bəzi şahid ifadələri qərəzli şəkildə daxil edilməyib. Bu kimi boşluqlar məhkəmə proseslərinin və sübutların düzgün dəyərləndirilməsinə mane olub.

Müdafiə vəsatətlərinin rədd edilməsi

Apellyasiya məhkəməsinə müdafiə tərəfinin təqdim etdiyi əsas vəsatətlərinin təmin olunmadığını vurğulanır. Məsələn, 1-ci instansiya məhkəməsinə tədqiq olunmalı 29 (iyirmi doqquz) sübut barəsində qanun pozuntusu faktının araşdırılmasına dair müdafiəçilərin təqdim etdiyi vəsatətləri, Fərid Eyyubovun sədirlik etdiyi Apellyasiya məhkəməsi təmin etməmişdir. Bununla yanaşı Aqil Babayevin ərizəsi və müraciəti əsasında Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən aparılan araşdırmanın nəticəsində “zərərcəkən”

çəkmiş” şəxslərin iddialarının əsasatsız olması barədə materiallarının məhkəməyə təqdim olunmasına dair vəsatət təmin edilməmişdir.

Məhkəməyə olan təzyiqlər

Qeyd olunanlar işdə olan pozuntuların cüzi bir hissəsidir. Məhkəmələrin Natiq Sadiqov və Anar Aslanovun başçılıq etdiyi “zərərcəkmiş” adlanan qaragüruhçu şəxslərin qışqırıqları və qərəzli ifadələri ilə təzyiq altında səhv qərarlar çıxarmasına səbəb olmuşdur.

Ədalətin təmin olunması

Ailə üzvlərinin ölkə rəhbərliyinə müraciətində Aqil Babayevin işi üzrə 1-ci instansiya məhkəməsinə hakim Eldar İsmayilov tərəfindən ədalətsiz qərar çıxarıldığı və işin obyektiv araşdırılmadığı bildirilir. Müraciətdə həmçinin bildirilir ki, bu qərardan sonra iş Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə göndərilərsə də, hakim Fərid Eyyubov da məsələyə qərəzli yanaşaraq, müdafiə tərəfinin mühüm vəsatətlərini təmin etməyib və obyektiv araşdırmaya maraq göstərməyib. Nəticədə, Apellyasiya Məhkəməsi 1-ci instansiya məhkəməsinin qərarını qüvvədə saxlayaraq müdafiə tərəfinin sübutlarının tam dəyərləndirilməsinə mane olub. Onlar bu qərarları ədalətsiz adlandıraraq, işin obyektiv baxılması və məhkəmə prosesində şəffaflığın təmin olunması üçün Cənab Prezidentdən işin növbəti mərhələsində məhkəmə proseslərinə müdaxilə olunmasını xahiş edir.

RƏŞAD

Azərbaycanda narkomanların sayı günbəgün artır. Respublika Narkoloji Mərkəzindən verilən məlumata görə, təkcə 2024-cü ilin iyun ayında müalicə üçün narkoloji dispanserlərə müraciət edən və ölkəmizdə qeydiyyatda olan narkomanların sayı 39 175 nəfər olub. Onlardan 38 258-i kişi, 917 nəfəri isə qadındır. Nəzərə alsaq ki, müalicəyə üz tutan narkomanların sayı təxminən onların ümumi sayının yeddidə birini təşkil edir, deməli, rəsmi olaraq 39 175 nəfər olan narkomanların qeyri-rəsmi sayı 274 225 nəfər təşkil edir. Bu baxımdan, bəzi narkoekspertlərin ölkəmizdə 280-300 min nəfər narkotik istifadəçisinin olduğunu iddia etməsi kifayət qədər anlaşılandır.

Digər tərəfdən, təkcə son 2-3 il ərzində ölkəmizdə 150-yə yaxın özəl reabilitasiya mərkəzinin fəaliyyət göstərməsi də onu deməyə əsas verir ki, bu sahədə vəziyyət heç də ürəkaçan deyil. Şübhəsiz, bu mərkəzlərin hər biri zərurətdən meydana gəlib. Deməli, ölkəmizdə özəl reabilitasiya mərkəzlərinin fəaliyyətinə ehtiyac var ki, onların sayı daha da artmaqdadır. Əlbəttə, həmin mərkəzlər arasında bu işə sadəcə qazanc mənbəyi kimi yanaşanlar, qeyri-peşəkar fəaliyyət göstərənlər də var. Lakin apardığımız müşahidələrə əsasən deyə bilərik ki, əksəriyyəti ciddi nəticə ortaya qoymaqla bağlıdır. Müsahibimiz həmin mərkəzlərdən birinin - "Start" Reabilitasiya Mərkəzinin rəhbəri, Əməkdar idman ustası Cavid Tağıyevdir.

(Əvvəli ötən sayımızda)

- Narkotik aludəçisi olmağınızın ailənizin münasibəti necə oldu?

- Çox pis. Üç uşağım var idi, ailəm məni qoydu getdi, atam dərdimdən xərcəng xəstəliyinə tutuldu, sonra da vəfat etdi. Anam fikrimi çəkməkdən rəhmətə getdi. Bacılarımın öz ailəsi var, getdilər. Gördü ki, ta kömək yoxdur, neyləsin, qardaş da məndən uzaqlaşdı. Amma müalicə pulumu qardaşımdan verdi. Köməklik etdi, ümid etdi ki, sağalaram. O zaman dost-tanış adamlardan üz döndərdi. Əgər o vaxt bu sualı versəydiniz, deyəcəkdiniz ki, hamı məni atdı. Əsla! Xeyr! Siz 6 oktyabr tarixində - mərkəzimizin bir illiyində bura gəlsəydiniz, görərdiniz ki, burada yüzə yaxın adam var idi. Ona görə, sən birinci özün-özünü istəyəcəksən. Sonra sən hər kəs istəyəcək. Sən özün-özünə, öz işinə, öz dəyərlərinə, öz qanunlarına riayət etməyəcəksənsə, gözləmə ki, kimə sənə sayqı göstərəcək, kimə sənə hörmət edəcək. Çünki sən artıq özün-özünə hörmət etməsən. Özün-özünə hörmət etməyəndə, əsla, heç kim hörmət etməyəcək. Sən birinci özün-özünə hörmət elə. Sən bax, gör neyləyirsən.

“Bu gün qürurla deyirəm ki, artıq 16 aydır ayığam...”

Planetin ən gənc boks mütəxəssisi Cavid Tağıyev: “Alkoqol istifadə edən insan keçmişlə, narkotik istifadə edən gələcəklə danışır”

Mən bu gün 3 uşağımla çox mehribanam. Düzdür, yoldaşımdan ayrılışım. Heç kimi də gühahlandırmıram. Mənim istifadəmə dözü bilmədi, çıxdı getdi. Amma, əgər sən uşaqlarına yaxşı ata olmaq istəyirsənsə, dostuna, onun dediklərinə düzgün riayət etmək istəyirsənsə, bir sözlə, tamam sağlamlığına qovuşmaq istəyir-

Heydər Əliyev kimi dahi şəxsiyyətimizi yetişdirib. Bu ölkə Cəfər Cəbbarlı, Mikayıl Müşfiq, Hüseyn Cavid yetişdirib. Düzdürmü? Sən bu ölkənin adını ucalara qaldırmaq üçün daim yuxarıdakılara baxıb ibrət götürməlisən. Yoxsa, istifadə edən adamlar yalan, böhtan, şər... Bunun özü də bir xəstəlikdir.

Mən övladları narkotik istifadə edən valideynlərə üzümü tutub müraciət edirəm ki, düşünmədən bizə və ya qeyri-mərkəzlərə, adları anonim qalan qardaşların mərkəzlərinə müraciət etsinlər.

- Bəs, narkotikdən birdəfəlik uzaqlaşmağınız necə baş verdi?

- Narkotikdən uzaqlaşmağım birdən-birə olmadı. Mən gəldim,

sənsə, təbii ki, buna mərkəzlərin sayəsində nail ola bilərsiniz. Birinci özünə inamla, ikinci də proqram əsnasında seve-sevə öz sağlığını bərpa edə bilərsiniz. Bilirsiniz ki, sağlamlığın üçün bu xidməti göstərirsiniz, o zaman sağalırısan. Bir sözlə, intizam məsələsində mərhəmət Vətənə ən böyük xəyanətdir. İntizamda mərhəmət olmayacaq. İşində intizamlı olmalısan. Dediyn vaxtda gəlməlisən, yalan danışmamalısan, nadürüstlük etməməlisən və s. Biz necə ölkənin vətəndaşlarıyıq? Bu ölkə Nizamilər, Füzulilər görüb. Bu ölkə ulu öndər

proqramla tanış oldum. Mən İdman Akademiyasının magistrini, magistraturanı bitirmişəm. Sizi inandırım ki, mən bu proqrama gəndə elə bil, heç birinci sinfi oxumamışdım. Proqramda beyni o qədər açıraq, ayıldırıq ki, ilk öncə özümə nə keçilib, mən hara kimi getmişəm, bu gün də qardaşlarımıza asılı insanlarıma o xidməti göstərirəm.

- Narkotikdən istifadə etdiyiniz illəri xatırlayanda ürəyinizdə peşimançılıq hissləri keçirirsiniz?

- "Sonrakı peşimançılıq fayda

“O vaxt bu sualı versəydiniz, deyəcəkdiniz ki, hamı məni atdı...”

verməz”, mən artıq bunları etməmişəm. İnsanların bəziləri oxuyacaqlar, deyəcəklər bu boyda kişiye bax e, çıxıb utanmadan deyir ki, mən narkoman olmuşam, alkoqolik olmuşam, iqroman olmuşam. Bəli, proqram deyir, sən bunu etiraf elə ki, sən bu olmusan. Mən bu olmuşam. Mən bu gün də qürurla, çox sevinclə deyirəm ki, artıq 16 aydır ayığam. Allaha min şükür ki, bu beladan qurtulmuşam. Bu beladan da qurtulmağıma səbəb odur və bu günkü xəstələrə də aşıllıyı-

ayıq qaldıqca asılı sayılır. Və o asılılarımız hal-hazırda dünyanın on iki yerində çalışır. “Start” Reabilitasiya Mərkəzindən 164 nəfər çıxıb, 149 nəfəri bu günə kimi ayıqdır.

- Yeri gəlmişkən, bu günlərdə mətbuatda belə bir informasiya yayıldı ki, dövlət qurumlarından biri hökumətə özəl reabilitasiya mərkəzlərinin bağlanılmasını təklif edib. Sizcə, bu nə dərəcədə doğru bir qərar olar?

- Bilirsiniz, əgər dövlət qurumla-

ram ki, mütəmadi olaraq həkimlərlə anonim cəmiyyətlərdəki qardaşlarla, konsultatlarımızla məşğul olmalıyıq. Daim əlaqədə oluruq ki, biz vətəndaşlarımızın necə sağlamlasına kömək edək.

- Narkotikdən istifadə edib, əziyyət çəkmiş bir insan kimi, hal-hazırda narkotikə meyilli gənclərə hansı tövsiyələriniz olardı?

- Bax dostum, indi cəmiyyət elədir ki, heç kim, bu proqram da, Allah da deyir, biz heç birimiz, heç birimizə cavabdeh deyilik. Bu proqram da deyir ki, biz heç kimə cavabdehlik daşımırıq. Vəzifəndən, işindən, sənətdən asılı olmayaraq, əgər sən buna düşər olmusansa, çalış mərkəzdə sağalmağa get. “12 Addım” proqramı insanlara xidmət etmək üçün yaranıb.

- Sonda mərkəzinizin fəaliyyəti, gördüyünüz işlərlə bağlı da məlumat vermənizi istədik...

- Artıq bir ildir ki, mərkəzimiz fəaliyyət göstərir. Fəaliyyətimiz göz qabağındadır. Bu bir il ərzində 164 nəfər pasiyentimiz dünyanın bir çox yerlərində işləyirlər, yaşayırlar. Gəlib burda sağalıblar. Onlar arasında oyun oynayanlar, alkoqoliklər və keçmiş narkomanlar da var. Yeni bu günün narkomani

rından kimə deyibse, məsləhət bilibse, bu onların öz işidir. Bu gün bizim fəaliyyətimiz göz qabağındadır. Biz vətəndaşlarımıza xidmət edirik.

- Sizcə, özəl mərkəzlər bağlanarsa, dövlət müəssisələri hesabına narkomanların müalicəsini həyata keçirmək mümkün olar?

- Əsla! Xeyr. Bilirsiniz, necədi, dövlət narkomanların sağlamlığı üçün çox gözəl şərait yaradıb, mərkəzlər açıb ki, onlar tam sağalılıb ailələrinə qovuşsunlar. Dərmanlar üçün vəsaitlər ayırıb, getsinlər tam sağalsınlar. Xəstəxanalarımız doludur. Biz istəyirik ki, narkomanlar suya qaçmasınlar, işə qaçsınlar. Bu proqramda fikir asılılığı yaratmayacaqsan, hərəkətə hazır olacaqsan. 3 prinsip var: açıq fikirlilik, hərəkətə hazırlıq, bir də doğru-dürüst olmaq. Mən burda sizinlə nə danışırımsa, tam dürüst danışım. Təbəbbürlükdən, təvazökarlıqdan çox uzağıq. Yeni bu gün bizə dövlətimiz icazə verib, fəaliyyət göstəririk. Sabah icazə verməyəcəksə, biz kimik ki, duraq deyək, yox, bu belə deyil, elə deyil. Boynumuz tükəndən incədir.

Söhbətəşdi:
Fuad BİLƏSUVARLI

Hərbi xidmətə getmək üçün Prezidentə müraciət etdi

İsmayilli sakini hərbi xidmətə yararsız olmadığını iddia edir...

İsmayilli şəhəri, Həcər küçəsi, ev 2-də yaşayan İbrahimov Taleh Saleh oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi saytımız vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə müraciət edir:

“Cənab Prezident!

Mən, Taleh İbrahimov Saleh oğlu, hərbi xidmətə çağırış zamanı mənə qoyulan tibbi diaqnoza etirazım var. Bu səbəbdən, aidiyyəti qurumlardan aşağıda göstərilən səbəblərə görə tibbi diaqnozumu yenidən nəzərdən keçirilməsini və hərbi xidmətə yararlı olub-olmadığımı obyektiv şəkildə qiymətləndirilməsini tələb və xahiş edirəm.

Bildirim ki, evliyəm və iki övladım var.

33 yaşımda hərbi xidmətə gedib, borcumu yerinə yetirmək istəyirəm. Mənə verilmiş olan “yararsızlıq”la bağlı diaqnozun əsassız olduğunu düşünürəm. İndiyə qədər səhhətimlə bağlı heç bir ciddi problem yaşamamışam və mənim belə bir xəstəliyim yoxdur. Adını çəkməyə çəkdiyim diaqnoz həqiqətən də məndə yoxdur. Həmin diaqnozun hansı əsasla yazıldığını dəqiq bilərəm, amma bu barədə rəsmi şəkildə sübut təqdim edə bilmədiyim üçün məsələni açıq şəkildə bildirməkdə çətinlik çəkirəm. Daha dəqiqi, valideynlərimi məsuliyyət altına salmaq üçün də bu barədə danışmaq istəmirəm.

Cənab Prezident!

Tibbi müayinənin yenidən aparılması üçün yalnız həkimlərin deyil, dövlət qurumlarının nümayəndələrinin də iştirakını təmin etməyinizi xahiş edirəm. Bu, müayinənin obyektiv və ədalətli aparılmasına şərait yaradacaq. İndiyədək mənə tətbiq edilmiş köhnə diaqnozlara əsaslanmadan, şəxsi vəziyyətimin nəzərə alınması ilə yenidən müayinə keçirilməsini istəyirəm. Xahiş edirəm ki, həkimlər yalnız sənədləri köçürməklə deyil, məni şəxsən yoxlayaraq obyektiv rəy bildirsinslər.

Əgər sağlam olduğum tam təsdiqlənərsə, hərbi xidmətə yararlı hesab edilməyimə şərait yaradılmasını tələb edirəm.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən:

Madde 25: Hamı qanun və məhkəmə qarşısında bərabərdir. Heç kəs ayrı-seçkiliyə məruz qala bilməz.

Madde 41: Hər bir vətəndaşın sağlamlığının qorunması dövlətin təminatındadır və hər kəsin tibbi yardım almaq hüququ vardır.

Madde 76: Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının qanunla müəyyən olunmuş qaydada hərbi xidmət keçmək vəzifəsi vardır.

Bu əsaslarla müraciətimin ədalətli şəkildə nəzərdən keçirilməsini və mənə geri dönüş edilməsini xahiş edirəm”.

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Sumqayıt Kompresorlar zavodunu kimlər xarabalığa çevirdi?

Vaqif Əhmədovdan zavodda baş verən qanunsuzluqlar haqda açıqlamalar

2-ci qrup əlil, Müdafiə Nazirliyinin təqaüdcüsü Əhmədov Vaqif Əlibaba oğlu tərəfindən “Hürriyyət”in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Sumqayıt Kompresorlar zavodunda baş verən qanunsuzluqlardan yazan şikayətçinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik:

“Hörmətli redaksiya!

Sizin obyektivliyinizə tam əmin olaraq, Sumqayıt Kompresorlar zavodunun faciəsi barədə məlumat vermək istəyirəm. Zavod möhtəkirlərinin mənə, eləcə də aldiqları xəsarətə görə təqaüd həsrətində olan 60 nəfər işçinin başlarına gələnələr haqda danışmaqdan əvvəl, bu zavodun yaranma tarixi barədə qısaca məlumat verim.

Bakı Soyuducular İstehsalat Birliyi və onun tərkibində Sumqayıt Kompresorlar zavodunun 1969-cu ildə tikilib istifadəyə verilməsi, həmçinin Bakı Kondisionerlər Zavodunun, Qaradağ Dərin Özüllər zavodunun Azərbaycan Respublikasında inşa

Müdafiə sənayesində istifadə üçün yararlı, yüz min tondan artıq çəkisi olan unikal dəzgahlar “metalloma” satıldı. Anbarlarda olan ehtiyat hissələri, avadanlıqlar və inşaat materialları talan edildi. Mənim Qazaxıstanın Aktau şəhərindən göndərdiyim inşaat materialları ilə tikilən yaşayış binalarının taleyi məlum deyil...

iclas zamanı məlum oldu ki, köhnə səhmdarlar aksiyaları onlara satmış və vergiyə 50 000 AZN borc olduğunu bildirmişlər. Zavodun böyük hissəsi pul borclu olduğundan onların məlumatı yoxdur, həmin borcu ödəməkdən imtina edir və bizə məxsus aksiyaları 2 mandatdan onlara satmağı təklif edirlər. 1988-ci il, dekabrın 7-də Ermənistan SSRİ-nin Leninakan-Spitak rayonlarında baş vermiş zəlzələ zamanı Azərbaycandan xilasətmə işləri üçün köməyə göndərilən 11923 sayılı “polk”un tərkibində 1-ci rotanın siyasi işlər üzrə müavini vəzifəsinə təyin edilib, Sovet ordusu tərkibində fəaliyyət göstərmişəm.

1988-ci il, dekabr ayının 8-nə qədər mən zavodda mexaniki təmir sexinin rəisi vəzifəsində çalışmışam. 1969-cu ildə fəaliyyətə başlayan zavod ilk dəfə 1988-ci ilin may ayından tam istehsal gücü ilə işləməyə başlayıb və ayda 94 000 ədəd kompressor istehsal edilib. 1988-ci il, dekabrın 7-də Ermənistan SSRİ-nin Leninakan-Spitak rayonlarında baş vermiş zəlzələ zamanı Azərbaycandan xilasətmə işləri üçün köməyə göndərilən 11923 sayılı “polk”un tərkibində 1-ci rotanın siyasi işlər üzrə müavini vəzifəsinə təyin edilib, Sovet ordusu tərkibində fəaliyyət göstərmişəm. Xilasətmə işləri zamanı ermənilər tərəfindən vurularaq, İrəvan şəhərinə hərbi hospitala göndərilmişəm. Orada, bir gün əvvəl təyyarə qəzasından yeganə sağ qalmış xilas etdiyim Fəxrəddin Balayevlə birgə müalicə almışam.

Dekabr ayının 23-də Fəxrəddini müalicə üçün Moskvaya göndərdim və özüm Sumqayıta qayıtdım. Sumqayıt Bərpa Xəstəxanasının koordirologiya şöbəsində uzunmüddətli müalicədən sonra II qrup əlil kimi təqaüdə çıxdım. Zavod o zaman SSRİ Müdafiə Nazirliyinin təbəçiliyində olduğuna görə Azərbaycan Respublikasının Hərbi Komissarının müraciəti əsasında,

da, aktla 80% təqaüdü ödənilməsinə Həmkarlar Təşkilatının qərarı ilə zavod öz üzərinə götürdü.

2007-ci ilə qədər ödədi. 2007-ci ildən ayda 60 AZN olmaqla, həmin vəsaiti zavodun sahibləri ödəməyi öz üzərinə götürdü. 2007-ci ildən bu günə qədər mənə 2 600,0 AZN pul ödənilib və zavodun mənə 9 940,0 AZN borcu qalıb.

1994-cü ildə Ulu öndər Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldikdən sonra, 1994-cü ildə Milli Məclisin sədr müavini Arif Rəhimzadənin və Prezidentin hərbi məsələlər üzrə müşaviri T. Ağahüseynovun qəbulunda oldum. Nəticədə, yardıma gedərkən təyyarəmizin qəzaya uğrama səbəbləri araşdırıldıqdan sonra terror faktı sübut olundu və qəza nəticəsində həlak olan 78 nəfərə şəhidlik statusu verildi. Həmin vaxt Azərbaycan Respublikasının müstəqil Müdafiə Nazirliyi olduğundan, qəza nəticəsində həlak olmuş 4 nəfər zabitin ailəsinə və mənə MN tərəfindən təqaüd təyin edildi. Qəzada sağ qalan Fəxrəddin Balayevə də I qrup Qarabağ əlili kimi təqaüd təyin edilmişdi. O, öldükdən sonra ailəsinə həmin təqaüdü verilməsi dayandırıldı. Mənə isə heç bir status verilmədən 54% pensiya təyin etdilər, hansı ki, II qrup əlil olduğumdan, ən azı 80% ödəməlidirlər və indiyə qədər dəfələrlə MM-ə etdiyim müraciətlər nəticəsiz qalır.

Hörmətli redaksiya!

“Sumqayıt Kompresorlar zavodu” ASC-dən mənə 2007-ci ildən borclu olduğları vəsaitin təcili verilməsi üçün köməklik etməyinizi xahiş edirəm”.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Mövzunu davam etdirəcəyik. Qarşı tərəfin mövqeyini də dərc etməyə hazırıq.

Ölkəmizi təkrar olaraq 1920-ci ildə işğal etmiş, bağımsız cümhuriyyətimizi susdurmuş Rusiya bolşeviklər imperiyası özünün hər cür təbliğatıyla bizim türk olmadığımızı, əslində, Türk aləminin bizə “düşmən olduğu”nu sübutlamağa çalışırdı. Özəllikcə, Anadolu türklərilə bizlərin heç bir ilişgimizin “olmadığı”nı sübutlamağa cəhd edirdi. Bunun üçün çoxsaylı variantlardan yararlanırdı.

(Əvvəli ötən sayımızda)

Uzungöldən sonrakı gün məşhur Sera Gölünə yollandıq. Bu kərə də Evşən (nə gözəl ad - Evşən!-B.S.) isimli qız bizim müşayiətimiz oldu. İşini yaxşı bilən, Vətəninə xidmət etdiyini yaxşıca anlayan, həvəslə yerinə yetirən, sevincli, gülürüz qız idi Evşən! Evşən Azərbaycandan - Bakıdan olduğumuza görə bizə doğma, olduqca saygılı yanaşırdı, Azərbaycanın Türkiyəyə qaradaşlığını yeri düşdükə vurğulayırdı.

Sera Gölünün yolunu möhtəşəm ormanlar, dağlar, dərələr, çaylar, gölməçələr müşayiət edirdi. Burada da sıldırım dağlar, qayalıqlar, dərələr öz çayları ilə birlikdə sıralanmışdı. Sıldırım qayalıqların başında ağaclar kök atıb daşları qucaqlamışdı, elə bil, daşların qopub haraya isə gedəcəyindən ehtiyatlıydı. Ən maraqlılarından biri ormanlarda çoxsaylı meyvə, qoz-fındıq, incir, tut, başqa cür meyvə ağacları, dağların döşündə isə sayılabilməz yamyaşıl çay plantasiyaları... Sera Gölü deyilən yerdə də dincəlməyə özəl şərait vardı, burada da Trabzon Bələdiyyəsi Türkiyənin adını ucaldacaq işlərini görmüşdü. Buradakı gölün bir sahilində dincəlmək üçün hər cür şərait yaradılmışdı. Ancaq bizim diqqətimizi gölün üst tərəfindəki cəngəllikdə olan restoran çəkdi. Restoran “Pirali” adlanırdı. Pirali ismi bizə Azərbaycandan tanış idi. Azərbaycanda Pirali adam adıdır.

“Pirali” restoranına maşın yolu yox idi. Ona görə də aradakı iki kilometr yolu ayaqla getməli olduq. Restoran olduqca mənzərəli yerdə olmaqla yanaşı, həm də yüksək xidmət örnəyi, Türkiyəmizin kültür göstərisi kimi yadda qaldı. Bizim Azərbaycandan, Bakıdan gəldiyimizi biləndə, işçilər, xidmətçilər, restoranın müdiri Mehmet Altun bizə qardaş deyə necə də doğmalıq göstərdilər! Bu münasibətlərdən də, xidmətdən də yüksək dərəcə razı qaldıq.

Biz ordan çıxanda artıq qaranlıqlamışdı. Restoranın müdiri özəl maşını ilə böyük saygı göstərərək bizi Trabzona gediş yoluna çıxartdı. Sera Gölündə olduğumuz günün səhəri Aydar Dərəsinə getdik. Burada da uca dağlar, uzun dərələr, ormanlıqlar, çaylar, göllər bir könül oxşayırdı. Türkiyə çölləri necə də gözəl, gezintinin təşkililə necə də düşündürücü, ürəkaçan idi. Bu gezintilərdən sonra, bir gün Trabzon şəhərinin gəzməli, görməli yerlərində olduq. Trabzon Şəhər Muzeyini gezdik. Muzey əski zamanlara aid nəsnelərlə zəngin idi. Muzeydə səliqə-sahman, eksponatların yerbərerdə düzülüşü bizim təəvvürlərimizdə zəngin iz qoydu. Burada elə nəsnelərə rast gəlmək olurdu, həmin nəsnelər necə varsa eləcə

Əzəmətli ölkə, möhtəşəm diyar - doğma, əziz türkiyə

Azərbaycan kəndlərinin məişətlərində də 60-cı illərdəki işlədirdi.

Trabzonun şəhər bulvarını böyük maraqla gəzdik, Ulu Qara Dənizi seyr etdik. İnsanlar buraya dincəlməyə, Qara Dənizi seyr etməyə gəlmişdilər. Böyükşəhər Bələdiyyəsi burada hər cür şərait yaratmışdı. Qara Dənizin ləpə döyənə tonlarla çəkisi olan, sal qayadan qoparılmış daşlar döşənmişdi. Bu mənzərəyə adamda təəccüb doğururdu. Dincəlməyə gələn daşların üstündə oturub dənizin coşub sahilə çırpınmasına tamaşa edirdilər...

Şehirli, sirli mağara

Avqustun 18-də Çal Mağarasına yollandıq. Yol uzunluğunu görməli yerləri seyr etdik. Mağaraya gedən yol dağlardan burğutək burula-burula keçirdi. Çal Mağarasına gedən yol uzunluğunu sehirli dağlar, dərələr uzanmışdı. Yollar boyu təbiət qoynunda salınmış abad, yaraşlıq köylər göz oxşayırdı. Köylərdə bol bəhrəli meyvə, qoz-fındıq ağacları, bostan bitkiləri, səbzələr, təsərrüfatın heyvançılıq da burada olmaqla, cürbəcür sahələri adama xoş etki göstərirdi. Bostan bitkiləri arasında balqabaq daha çox idi.

Yol dağlarda burğutək burula-burula bizi Çal Mağarasına aparıb çıxartdı. Buraya çoxsaylı turistlər gəlmişdilər. Turistlər sırasında sayca ərəblər üstün idilər. Mağaraya girdik, giriş tərəfindən başlayaraq içəri keçdikcə çox soyuq idi. Qadınlar çox içəri keçə bilmədilər. Çünki iç tərəf daha soyuq idi, tavandan buz sallanmışdı. Mağaranın tavanı 20-25 metr enində sal daşdan ibarət idi, içində nəhəng daş parçaları vardı, yanları da nəhəng daşlardan ibarət idi. Biz mağaraya girdik və təxminən içi ilə 200 metrədək yol getdik. Bura aşırı dərəcə soyuq idi. Mağaranın içindən çay axırdı, tavandan buz sallanırdı, çayın yan-yörəsindəki daşlara taxta döşənmiş, yerimək üçün körpü düzəldilmişdi. Biz körpüsə qaydığımız bu 200 metrlik uzaqlıqlı körpünün üstü ilə getdik. Daha artıq getmək mümkün olmadı. Geri dönəndə bizi hənirtir vurdurdu, elə bil, çöldə böyük kürə istiliyi vardı. 5-10 dəqiqə keçəndən sonra bayırda soyuq olduğunu duyduq. Ancaq hər yanda dağların başını duman bürümüşdü. Sonra mağaranın 2-ci mərtəbəsinə qalxdıq. Burada çay evi turistlərə xidmət göstərirdi. Əski ev əşyaları, cürbəcür əntiq əşyalar satılırdı, gə-

lənələr Çal Mağarası haqqında bilgi verirdi. Çal Mağarası haqqında qısa bilgini divardakı əskinin altında yazmışdılar. Deyildiyinə görə bu mağaranın uzunluğu 25 kilometrdir. Ancaq bələdçilərin verdikləri bilgiyə görə, bu yolu indiyədək gedə bilən kimsə olmayıb. Mağara, buradakı örgütçülük hər cəhətdən buraya gələnləri heyrləndirirdi. Burada mağaraya gələn turistlərdən hər cür şərait yaradılmışdı.

Yolculuğumuzu başa vurandan sonra Trabzona qayıtmalı olduq. Oraya dəstə ilə gələn qayıtmaq üçün də maşın kireləmişdilər. Bizim dəstənin maşını bizi gözləməmişdi, qayıdıb getmişdi. Ona görə, yaxındakı kənddən maşın çağırmağa başladıq. Tezlikcə maşın hazır oldu. Maşın bizi Düz Köyədək apardı. Düz Köydə şəhər tipli çoxqatlı evlər ucalırdı. Burada geniş çeşidli alqı-satqı, mədəni-məişət obyektləri, müntəzəm işləyən yolçudaşıma işləri... oranın böyük ölkənin böyük, çağdaş köyü olmasından soraq verirdi. Geri dönməyə Düz Köyün Trabzona işləyən avtobusuna mindik. Avtobus Böyükşəhər Bələdiyyəsinin bağımıqlığında idi. Avtobusda bir elan diqqətimizi çəkdi: “65 və ondan aşırı yaşda olan yolçular və 7 yaşadək uşaqlar gediş haqqı ödəmirlər”. Yaşı 65-dən yuxarı olan iki nəfərimizdən və 7 yaşdan aşağı olan iki nəfərimizdən gediş haqqı almadılar. Bu, Türkiyə Bələdiyyələrinin öz xalqına, Türkiyəyə gəlmiş qonaqlara göstərdiyi xidmət örnəklərindən olmaqla yanaşı, Türkiyə Cümhuriyyətinə saygının, bağlılığın göstənişi idi. Avtobusla Çal Mağarasından Trabzon şəhərinə qayıtdıq. Vaxt itirməməyə Trabzon şəhər bulvarına getdik. Burada da özəl təmizlik, özəl səliqə-sahman, qayda-qanun diqqət çəkirdi. Qara Dənizin ləpə döyənə çəkisi tonlarla ola bilən göy rəngli qaya daşları döşənmişdi. Bu özü də bizə elə Türkiyədə rastlaşdığımız başqa möcüzələrdən biri kimi etki bağışladı. Bulvarın mənzərəli, tarixi abidəsi olan, dəniz səthindən hündür və dənizə bitişik yerlərində çay evləri, dincərmə düşərgəsi gözəl dincərmə yerlərində. Əski Trabzonun Türkiyəyə əzəmət verən qədim Samsun adlı möhtəşəm qardaşının olduğunu da eşitmişdik...

Trabzonun qardaşı

Trabzonda keçirdiyimiz xoş, sevincli günlərimizi davam etdirmək

çün səhəri gün axşam avtobusla Samsuna yola düşdük. Səhər saat 7-də oraya çatdıq. Şəhərin mərkəzində yerləşən “Altay” otelində yerləşdik. Otelin yiyəsi görəndə biz Azərbaycandanıq, Bakıdan gəlmişik bizə qardaş dedi, Azərbaycanla Türkiyənin qardaş olduğunu fəxrle vurğuladı. Trabzondan sonra Samsunda belə mehrişən qarşılanmamız olduqca anamlı, anamlı oldu. Qədər də sevincidir. Çünki biz Türkiyədə doğma qardaşlıq münasibəti gördük və bu münasibət sözde deyildi, əməldə idi. Otelə yaşadığımız müddətdə bizə çox böyük saygı göstərildi. Bu saygını otelin tək cəhəti deyil, işçi heyəti də göstərirdi. Otelə təmizlik, səliqə-sahman, nizam-intizam yerli-yerindəydi. Bütün cəhətlərinə görə Türkiyənin adına münasib olan bir oteldi. Müdir başda olmaqla işçilərə də həpsi költürlü, tərbiyəli, intizamlı adamlar idi. Onların bizləri bir qardaş olaraq qarşılaması bizim üçün çox dəyərli bir hal oldu.

Şəhərə çıxdıq, Qazi Mustafa Kamal Atatürkün at üstündə ucal-

dan möhtəşəm heykəli yanında şəkil çəkdirdik, tər-təmiz, səliqəli bağda “Böyükşəhər Bələdiyyəsi” yazılmış oturmaqlarda oturub gəlib-gedənləri, buradakı mühiti müşahidə etməli olduq. Samsunluların yeriyəndə çox qürurla, mətin addımlarla yerimələri diqqətimizi çəkdi. Elə bil, bu şəhərin sakinləri, Türkiyə Vətəndaşı olmaqları ilə qürur duyurdular. O yeris Türkiyəyə yaraşan yeris idi. Çünki Türkiyə devləti qürurverici bir devlətdir, Türkiyə xalqı qürura layiq bir xalqdır. Bu hal bizim diqqətimizi çəkdi. Burada, Samsunun Anıt Parkında 1928-1931 illərində yapılan və Samsunun simvoluna çevrilən Atatürk Anıtında, şahə qalxmış at üstündə əskəri geyimdə Böyük Öndər Mustafa

(Ardı var)

Bəhmən SULTANLI

Oqtay Rzani xatırlarkən...

Allahverdi Eminov

Oqtay Rzani itkisi çox-çox biz nəslə göynəəcək. Qəzet səhifələrini vərəq-ləyəndə onun şeirlərini görməyəndə ürəyimiz sancacaq, yəqin növbəti sayında veriləcək şeirləri. Və inamla günləri, ayları, illəri yola salacağıq. Və bir gün Oqtay Rza sevrələrinin ruhu onunla görüşəcək...

(Əvvəli ötən sayımızda)

Bu gün nisbətən cavan (sənətkarın "cavanı" - qocası) olmur, istedadı və enerjisi olur) şairlərin özündən müştəbeh fikirləri baş alıb gedir, qəribəsi odur ki, iki - üç dilə gətirəcək şeir yoxdur, amma sənətkarları (yaşlıları, həftə yaşayanları) kate-qoriyalara ayırır: - filankəslər intellektualdılar, fəlsəfi düşünlər, filankəslər aşiq-sayağı yazırlar, filankəslərinki artıq "qurtarıb" və s. Deyək ki, həmin filankəslərdən biri də Oqtay Rzadır. Əvvələn, şeir hansı janrdadır yazılırsa fəlsəfidir, integral pro-sesdir, fikrin intellektual və emosional ifadəsidir. Misralar təbii qafiyələnir (qra-matik yox), demək ilahi pıçiltının səslənmesidir. İkincisi, vaxtilə bəzi tənqidçilər S.Vurğunda, Rəsul Rzada, B.Vahabzadədə belə bir çürük fikir ortaya atmışdılar... Sözümün canı var: Oqtay Rzani poeziyasına varanda duydum ki, onun bir çox şeirlərində intellektual güclüdü, çünki özünün səviyyəsi güclüdü, elmlərin integrasiyasına bələddir. Mən bir oxucu olaraq intellektin şeiri tam hakimiyyətinə alıb "çürütməsi"nin tərəfdarı deyiləm, çünki poeziyanın öz azadlığı mövcuddur, şair də bu hissi qorunmalıdır. Məsələn, şairin Minskədə yazdığı "Daş həsrəti" şeirində daşın xassələrini elmi baxımdan bildiyi üçün bu xüsusiyyətlərdən çıxış edib poetik mənə verir, "vətən", "qacqın" məfhumlarının talelərində oxşarlıq tapır:

**Buzlaq onu uzaqlardan gətirib,
Yaşı yüz-yüz dərinədir ən azı.
Sinasında dövrən mamır bitirib.
Bu qranit yurdu kimdən soruşsun?
Gözü olsa ancaq baxar şimala.
Mümkün deyil kökü ilə qovuşsun,
Bu qranit çata bilməz vüsala...**

Oqtay Rza şeirə hörmətlə yanaşırdı, bu maddiyyatda mənə və gözəllik gö-rürdü, fərqləndirmirdi. Mənim ələmdə bu "ikilik" bir-birindən ayrılısa şeir intihar edər və şairin ürəyində doğulmamışdan heçliyə gömülər. Bu yanaşma yeni deyil. Məşhur İran alimi Seyid Əli Xaməney yazmışdı ki, şeirin xüsusi dəyəri var, həm də imtiyazı: baxın, bəşərin ta qədimdən mədəni anlayışdır. Şeirin dili, ifası çox-çox qədimdir, tarixdir. Bu, onu göstərir ki, bəşərin əvvəldən şeirə ehtiyacı olubdur. Oqtay Rzani yaradıcılığına qayıdanda söyləniləndə bir həqiqət gördüm. Zamanla Məkan maddiyyatında poetik hissin "çevrilməsi"ni duydum. "Doğma-lıq", "Əksi-lik", "Dünya, yaman yiyəsizsən", "Körpü" və sair şeirlərində dünyanı, onun sakin-lərini epik əhval - ruhiyyədə qavramaq məziyyəti leytmotivdir, mətndə pafosla səslənir. Həyat və Zaman anlayışları vəhdətdə götürülür, fikirlə hiss ziddiyyət yaratmır.

**Körpüyə baxıram - vüqarlı göz-göz,
Sahili sahilə birləşdirən qol.
Körpü kəsənləri barışdırən söz,
Yerdən kəhkəşana gedən uzun yol**

Filosof Spenser müqayisələr aparmaqla həyatın enini uzununa vurub "Həyat miqdarı" nəticəsini çıxarmışdır. Oqtay Rza da yerində saymır.

**Nə qədər dərdi var qoca dünyanın.
Suyu zəhərlənib neçə dəryanın,
Sürüsüz ceyranın, yalnız durnanın
Səsinə səs ver!**

**Yaxud:
Bir gül üçün dağ lələsi dərim gərək,
Bir qəribə yolu nişan verəm gərək.
Bir yetimin toy gününü görə gərək.
Yaxşılığı əzəl borcum
bilə-bilə yaşayıram...**

**Mən köçəndə səsim qalsa, sədam qalsa,
El içində sözüm qalsa, adım qalsa,
Ürək boyda gözüm qalsa, adım qalsa,
Saçıb şölə - yaşayıram,
Demək, hələ yaşayıram**

Şeirin yazılma tarixini müəllifin ölümündən 30-35 il ayırır. Nə qədər uzaq, nə qədər yaxın. Nə qədər həqiqət, nə qədər yalan. Nə qədər qəmli, nə qədər nikbin. Oqtay Rza şəxsiyyətinə və poeziyasına harmoniya birləşir, bir-birini tamamlayır, ona görəki, əsas obraz İnsan-dır, hərəkətdə olan varlıqdır. İnsan obrazının davranışına həssas yanaşır, riyakarlıqdan, xəbislikdən, yaltaqlıqdan uzaq bir mövcudat! İnsana belə bir yanaşma şair üçün təbiidir ona görə ki, o hər nəsnənin meyarında yaşamalıdır, xeyirxah, vətənpərvər, təəssübkeş parametrləri özündə təcəssüm et-dirməlidir. Oqtay Rza estetikada qəbul olunmuş "şəxsiyyət modeli"ne üstünlük verir, insanla cəmiyyətin qarşılıqlı münasibətlərini hesabla alır. Məşhur estetik M.S.Kaqanda belə bir fikir səslənmişdir ki, incəsənət ictimai insanın real həyatı tərəcəsi-ni yaratmaq, genişləndirmək və dərinləşdirmək naminə həyatı təcəssüm etdirir. Şahidiyəm ki, Oqtay Rza Vətənə, torpağa sadıq, işgüzar, təmənnasız adam-ların poetik obrazını yaratmışdır, hansı ki, onları mən yaxından tanı-mışam. Mü-həndis Firdovsi Rzayev belə insan-lardan idi. Salyanda məşhur sayılan - seçilən xeyirxahdır. Şair "Firdovsi Rzani" şeirini ona həsr etmişdir - meviator - mühən-disə.

**Muğanın seyrinə çıx sabah-sabah,
Axşam ulduzlara dönsün inamin.
Şor su mühəndisi olsan da, vallah,
Bal - şəkər kimidir sözün, kələmin**

Yaxud, məşhur şair üreklili pedaqoq - müəlim Cəfər Mehdiyevə həsr etdiyi şeir. O, sözü ötkəm, həqiqətpərəst, əyilməz idi və aramızda hörmət - izzət vardı. Oqtay Rza Cəfər müəllimi öz ustadı səviyyəsində görür: ədalətli, dönməz, Salyan elatında parlaq insan kimi yad-daşda yaşayan:

**Haqqı, ədaləti sevdini üçün,
Köksünü qabağa verdiyi üçün,
Sözünü şax üzə dediği üçün,
Guya qorxuludur Cəfər müəllim.**

**Qışın bəyazlığı baxır saçından,
Keçib təhlükəli yol ayrıcından.
Son günlər tutsa da əl ağacından -
Həm gənc, həm uludur Cəfər müəllim**

Şair Oqtay Rza nə qədər nikbin olsa da onun içində həsrət yaşayırdı, amma hiss etdirmirdi. Onun yaradıcılığını araşdırarkən, şeirlərini oxuyarkən bunu başa düşürdüm. O, daxilində, işıqsız qalan duyğularına da həsrət rəngi səpər, gümanı köçəri quş kimi uçur. Həzin hisslərlə üz-üzə qalır, işıq həsrətində olduğu-nu dilə - şeirə gətirir.

**İşıq axtarırdım, köç axtarırdım,
Yolum Qəbələdən Qazağa düşdü.
Yar üçün sehirli saz axtarırdım,
Yadın ağsaqqalı qabağa düşdü.**

Yaxud:
**Hicran alovunda qovruluram mən,
Çox da ki, çağlamaq çağımı indi.
Aya hey baxıram pəncərəmizdən
Ay mənə o qızdan yaxındır indi**

(Oqtay Rza - 90)

Bəli, şairə birçə Ay qaldı, bir də həsrətinə bükülmüş sevgisi...

Oqtay Rzani taniyanlar fikrimi təsdiq edər ki, O, nakam sevgidən bir kəl-mə də danış-mazdı. Amma başqa poeziyaya, müəllimliyə, dostlara aid suallara uzaqda qalmış olaylara aid də cavablar verirdi. Bir dəfə ondan soruş-dum ki, ilk şeirlərini nə vaxtdan yazmışan? Cavabı: - 1946-cı ildən, birinci sinifdən, "Qələbə" qəzetində çıxıb: şeirə gelişinin tarixidir, bu mö-cüzəli ələmə qədəm qoymağının etirafıdır. Hə-qiqətdir ki, elə bir hissdır hansı mənəbdən qay-naqlandığını şairin öz-nə də bəlli olmur, bax-mayaraq vücudu - canı - ruhu özünə məkən seçir, amma uçub getmir, müəllifini öyrənmək istəyirsiz, başlanğıc sözlərə vurulduğum üçün şeir yazmaq istədiyimi söyləyəcəyəm. İlk şeirlər cocuq şeirləriy-di, yalnız sözlərinə vurulur-dum". Təbii analogiyadır ki, Oqtay Rza ilk şeirlərindən birini S.Vurğuna həsr etmişdir.

**Üzündə əzəmət, gəncliyə qayğı,
Yetərdin köməyə, çatardın dada.
Səndən öyrənirik necə yazmağı,
Bizə bələdçisən yuxularda da.**

Oqtay Rza müharibədən sonrakı illərdə Salyan ədəbi mühiti heç vaxt yad-daşından silmə-mişdir. Əliağa Kürçaylı, Ağacavad Əlizadə, Xəlil Rza, Cəfər Meh-di, Aşıq Pənəh Pənəhov o dövrdə poeziyaya tezəcə gəlmişdilər. Sonralar bu sətir-lərin müəllifi həmin şairləri şəxsən tanı-dı, görüşdü, şeirlərini onların öz dilləndən eşitdi. "Təki sən səslə mənə", "Daşlar", "Qəbirlər" Ə.-Kürçaylı, "Çinarın söhbəti", "Torpağa tər düşən-də" A.Əlizadə, "Bahar gələndə", "Azadlıq" Xəlil Rzani o illə-rin dillər əzbəri şeirləri idi...

Oqtay Rzani isə "Bulud", "Yerqurşağı", "Cüt ulduz axdı" şeirləri oxucula-rın ünvanını tapmışdı.

**Göyün dərin qatlarında
Dincəlir ağ buludlar.
Aşağıda acı-acı yel əsir.
Yenə qara bürüncəkmə
Qalaq-qalaq qara buludlar
Qamçılana-qamçılana
Harayasa tələsir**

Bu şeirin təsadüfən nəzərə çarpımadım. Oqtay Rzani uşaqlığı da, gəncliyi də təbiətin qoynunda keçmişdir. Muğan torpağının duzlu-luğu, Kür çayının delisov-luğu, salxım söyüd-lərin titrək yarpaqları. Məsələn "Mənzərə" si peyzajdır, poetik təsvirdir.

**Yayla vidalaşır meşə, dağ, dərə,
Son bahar tələsir xəzəldən ötrü.
Günəş nur içirir çəmənlərə.
Çaylıqlar darıxır gur səldən ötrü.
Maral mələməsi gəlir uzaqdan,
Son yarpaq üzülüb düşür budaqdan.
Qırqovul su içir sərin bulaqdan,
Bülbül səfərdədir tər güldən ötrü...**

Böyük şairimiz Nəriman Həsənzadənin fik-rini xatırladım, yazmışdır ki, Oq-tay daima hə-yatla ünsiyyətdədir, təbiətin qoynundadır. Onun gözəlliklərini şair ki-mi duyur, geoloq kimi axta-rır, bu da onun şeirlərinin tərəvətinə artırır.

Belə ki, "Xınalıq", "Bayılın işıqları", "Mu-radxanlıqda", "Dənizçi nəğməsi", "Çaylar" və sair nümunələr poetik ilhamın "meyvələri"dir.

Oxuculara bəllidir ki, Oqtay Rza geoloq - alimdir və bu elmi tədris etmişdir, bu elm onu dünyanı qarış-qarış gəzdirmişdir. O, iki dolu ürək daşmışdır həyatında: Elmlə və poeziya ilə nəfəs alan ürək. Hər ikisini peşəkarlıqla ya-şatmağı bacarmışdır. Bəllidir ki, görkəmli alimlər, deyək ki, Darvin, Openqeymer, Lo-monosov, Yusif Məmmədliyev və başqaları. Yəni "fiziklər və liriklər" tendemi. Oqtay Rzaya belə bir ovqatında və ovqatında sual vermək həvəsində bulundum: elmə, yoxsa şeirə üstün-lük verirsiz? O, bir xeyli susdu, yayınmaq istə-di təvəzökarlığın-dan. Əlbəttə, yaradıcılıq psi-xologiyasından araşdırma aparın müəllif kimi "sirri" bəlliydi mənə. Lakin hər bir alimin öz ya-naşma fərdiliyi: ovqatı mövcuddur, asu-dəliyi, azadlığı, intizarı dəqiqələri, saatları və günləri - sonraya qala bilməz, şeir vaxtında qələmə alınmalıdır. Bu prosesdə psixoloji niyyət üstün-lük yaradır, aparıcı olur. Məşhur rus alimi, aka-demik A.B.Miqdal yazır ki, elmi yaradıcılıqda əsas psi-xoloji niyyətin özünəməxsusluğudur, yaxud təsdiqdir, özünü ifadəsidir... Nəhayət, Oqtay Rza sualıma şeirlə cavab verdi:

**Elə bil uca dağ aşib Arximed,
Nə vaxt sirr qapısı açib Arximed.
Üzmə qanunu kəşf edən zaman
Uşaq tək sevinib, qaçıb Arximed.**

- Mirzə, - dilləndi. - Bəs sən fikrin?
- Ustad, - dedim. - Epikürün sözləridir ki, bədəni müalicə etməyən təbabə-tin faydası ol-madığı kimi, insan qəlbinə təzələməyən, əxla-qına təsir göstərməyən fəlsəfənin də xeyri yox-dur. Poeziya da həmçinin, oxucusunu ünsiyyə-tə, xeyirxah-lığa səsləyir.

Oqtay Rza ömrünün son illərində "Səkkiz-lik"lər yazırdı. Çap olunmamışdan xeyli əvvəl o, qovluqda xeyli sayda "Səkkizlik"lərdən ver-di və: - Oxuyarsan vax-tın olanda, - dedi. Mən xətrini çox istədiyim şairin "Səkkizlikləri" ha-qqında məqalə yazdım. Artıq o, həyatda yox idi.

Əsl ziyalı mövqeyi

Qulu Məhərrəmli - 70

Özüm üçün kumir hesab etdiyim böyük söz ustası, professor Qulu Məhərrəmli "Altun kitab" nəşriyyatında işıq üzü görmüş "Gələcəyə ön söz" məqalələr toplusunu çox böyük maraqla oxudum və etiraf edirəm ki, iti qələmi, bənzərsiz fikirləri olan müəllifin hər şeyi olduğu kimi görmək bacarığına heyran oldum. Müxtəlif mövzuları əhatə edən bu məqalələr vaxtilə "Ayna" qəzetində və eyniadlı saytda oxucuların diqqətinə çatdırılmışdı.

Professor Qulu Məhərrəmli insanların gözüne dik baxıb əsl həqiqəti söyləməyi bacaran yetkin bir ziyalı, elm adamı, kəserli qələm sahibidir. Kitab səmimi ön söz yazmış Elçin Şıxlının dedi ki, Qulu Məhərrəmli ana dilimizin çağdaş problemlərini araşdıran ciddi bir alimdir.

Həmişə əsl vətəndaş mövqeyində durmağı bacaran, varlığını və ictimai əxlaqımız üçün təhlükə yaradan meylləri cəsarətlə tənqid etməkdən çəkinməyən professor Qulu Məhərrəmli ən böyük silahı onun qələmidir. Qulu Məhərrəmli metbuat tariximizdə öz yeri, mövqeyi var. Çünki o, uzun illər bir ziyalı kimi metbuatımızın ağırlıqlarını çiyinlərində daşımağı məharətlə bacaran bir qələm sahibidir.

Açıq etiraf edirəm ki, Qulu müəllimin bir neçə il əvvəl işıq üzü görmüş bu toplusunu birnəfəse oxudum. "Müsəlman Şərqi"ndə ilk parlamentli respublika - Demokratik Cümhuriyyət qurmuş, insan hüquq və azadlıqlarını önə çəkmiş, müasir tipli universitet yaratmış, senzuranı ləğv edərək metbuat azadlığını demokratik dəyərə çevirmiş qurucu babalarımızın müqəddəs ruhuna dərin ehtiramla" çap olunmuş bu toplu hər bir ziyalının stolüstü kitabı olmağa layiqdir.

Təbii ki, kimsə məni qınaya bilər, mənim bu heyranlığım "yanlışlıqlar" axtara bilər. Amma jurnalistika aləmində tam bişib, bərkimemiş, auditoriyalara tanış olmayan bir gənc yazarın Qulu Məhərrəmli kimi tanınmış, öz sözünü demiş, bir azman, telejurnalist, publisist, bir alim haqqında bacardığı qədər söz söyləmək cəsarətinə biganə qalmaq, bir az yumşaq desək, bəlkə də, ədalət-sizlik olardı. Bu dəyərli kitabında toplanmış məqalələrindəki dərin mühakimələri Qulu Məhərrəmli illərlə toplanmış zəngin dünyagörüşünün, yüksək ziyalı mövqeyinin nəticəsidir. İstənilən məsələ ilə bağlı yüksək ziyalı mövqeyinə və

münasibətinə isə bütün dövrlərdə həmişə böyük ehtiyac duyulur.

Təsədüfi deyil ki, adı çəkilən kitabda Qulu müəllimin qətiyyətli gür səsinə eşidirik: "Eeeyy!! Cənab deputatlar, uzaqqöhrən siyasətçilər", "politoloqlar", "ekspertlər", köşə yazarları, hardasınız?..." Həmin yazının sonundakı tarixə baxıram. Düz on il əvvəl işıq üzü görmüş bu yazı bu gün də öz aktuallığını saxlayır. Düzdür, müdrik Ali Baş Ko-

mandanımızın yenilməz qətiyyəti, şücaətli ordumuzun döyüş bacarığı və cəsarəti, "dəmir yumruğu" ilə torpaqlarımız işğaldan azad olunub. Xalqımız hələ də 44 günlük Zəfər savaşının sevincini, demək olar ki, hər gün yaşayır. Amma bu misilsiz zəfərimizi, qəhrəmanlığı, möhtəşəm qələbədə xalqımızın əvəzsiz birliyini, qardaş Türkiyə ilə sarsılmaz vəhdətini "həzm" edə bilməyənlərə qətiyyətli mövqeyimizi bildirməyə, kəserli sözümüzü deməyə həmişə hazır olmalıyıq.

Maraqla oxuduğum məqalələrdən biri də "Köhnə kişilər haqqında hekayət" oldu. Köhnə kişilər. Belə kişilər haqqında yaşlı adamlardan çox eşitmişəm.

Bir də "Yaxşı kişilər yaxşı atları minib gətdilər" deyirdilər. Müəllif də bu məqaləsində çox haqlı olaraq vurğulayır ki, "köhnə kişi" deyəndə, həm də adamın gözünün qabağında ağır təbiətli, təmkinli, qürurlu və şəxsi ləyaqət hissini hər şeydən üstün tutan bütvöv bir xarakterin sahibi canlanır...

"Tarixə qovuşan tarixi şəxsiyyət" məqaləsi ustad jurnalist, mərhum professor Şirməmməd Hüseynovdan bəhs edir. Metbuat tariximizin məhir bilicisinin əvəzsiz xidmətləri haqqında fikirlərini müəllif belə tamamlayır: "Şirməmməd müəllimin bu millət qarşısında tarixi bir missiyası var idi və həmin missiyanı şərəflə yerinə yetirdi, özündən sonrakılar üçün zəngin irs və mənalı yaşamaq örnəyi qoyub gətirdi... Şirməmməd Hüseynov vəfatı ilə metbuat tari-

ximizdə, muasir jurnalistikamızda böyük bir epoxa sona yetdi..."

Topludakı "Bariş Manço ilə samuray söhbəti", "Şairlərin gühahı nə?!", "Tarixə qovuşan tarixi şəxsiyyət", "Dilimizi didən dərclər", "Yaratmağın faciəsi", "Dəmir ledi", əfsanəsi və sair məqalələr də çox maraqla oxunur. Və oxucu dərin mülahizələrlə dolu olan belə yazılara həmişə ehtiyac duyur.

Professor Qulu Məhərrəmli mənalı ömrünün 70-ci pilləsindədir. Bu illər mənasız keçməyib. Qulu müəllim yaşının bu vədəsində də böyük şövlə yazıb-yaradır. Yazmaya bilmir, çünki çoxsaylı oxucuları ondan yeni-yeni əsərlər gözləyir...

İctimai şəxslərin və yaxınlarının Qulu Məhərrəmli doğum günü münasibətilə dediklərini təqdim edirik.

"Hərdən "ilk dəfə necə tanış olmuşuq" sualı ətrafında düşünrük"

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin sədri, "Ayna"- "Zerkalo" qəzetlərin təsisçisi Elçin Şıxlı: "Sözün doğrusu, hərdən "ilk dəfə necə tanış olmuşuq" sualı ətrafında Qulu Məhərrəmli ilə birlikdə düşünrük. Mənim yadıma gəlmir (gülür). Çünki Qulu Məhərrəmli ictimai adamdır və tanışlıqdan əvvəl də onu televiziya veriliş aparanda görürdüm. Ona görə də, bizə elə gəlir ki, onu lap çoxdan, televiziya Qulu müəllimi görəndən tanışmışıq. Xoş xatirələrimiz həddindən çoxdur.

Qulu Məhərrəmliyə cansağlığı, indiki kimi dinamik olmağı, bir yerdə durmayan, hər yere özünü çatdıran enerji arzu edirəm. Arzu edirəm ki, o, daim indiki kimi jurnalistikadakı təcrübəsini tələbələrə ötürə bilsin".

"Biz hər il onun doğum gününü ilin sonuna qədər qeyd edirik"

Bakı Metbuat Klubunun rəhbəri Arif Əliyev: "İlk tanış olduğumuz gündən Qulu Məhərrəmli ilə mənim xoş xatirələrim o qədər çoxdur ki, onların arasında seçim etmək çətindir. Bu gün Qulu Məhərrəmli doğum günü yox, doğum aylarının başlanğıcıdır. Biz hər il onun doğum gününü ilin sonuna qədər qeyd edirik. Bir şeyə inanıram ki, bizim ən xoş xatirəmiz qabaqdadır. Məhz bu il baş verəcək. Çox şükür ki, Qulu Məhərrəmli zəfərdən sonra gedib öz doğma Zəngilan torpağını da gördü. Ən böyük arzumuz da

odur ki, belə yubiley yaşlarını işğaldan azad olmuş öz ata-baba ocağında qeyd edəsin!

Mən Qulu Məhərrəmliyə bağrıma basıram, onu həyatımda dost olaraq ən böyük qazanclarımdan hesab edirəm. Tək özüm üçün yox, elə bu ölkə, jurnalistika və bizim millət üçün dəg"

Nəhayət, Qulu Məhərrəmliyə həyat yoldaşı Zemfira xanım, övladları və nəvələri ilə birgə böyük ailə xoşbəxtliyi arzulayıram".

"Onunla yaxından tanışlığımız Amerika səfəri zamanı baş tutub"

Azərbaycan Metbuat Şurasının sədri Rəşad Məcid: "Qulu Məhərrəmli uzun illərdir tanıyıram. Onunla ilk dəfə yaxınlıqdan tanışlığımız 1998-ci ildə 23 gün Amerika səfəri zamanı baş tutub. Həmin səfər boyu Amerikanı gəzə-gəzə media qurumları, təşkilatları ilə görüşə-görüşə, həm də Qulu Məhərrəmliyə yaxından tanıyırdım, gözəl jurnalist, jurnalistika üzrə alim, publisist, eyni zamanda gözəl səfər yoldaşı, gözəl insani keyfiyyətlərini Qulu müəllimdə kəşf etirdim. Aradan keçən 20 ildən artıq müddətdə də onu hər zaman dinamik və hərəkətdə görmüşəm. Olduqca pozitiv bir insandır".

"Çox sevinirəm ki, mənim tələbəliyim hələ də davam edir"

Qulu Məhərrəmli həyat yoldaşı, Əməkdar jurnalist Zemfira Məhərrəmli: "Əvvəla, sizə ailəməzə diqqət göstərdiyiniz üçün təşəkkürümü bildirirəm.

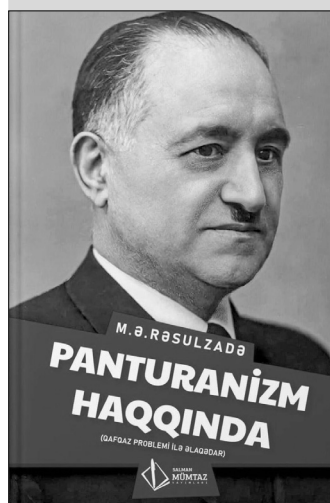
Qulu müəllim mənim tələbə yoldaşım olub və tanışlığımız qəbul imtahanlarından başlayıb. Sonra qismət oldu, biz beş il Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsində təhsil aldığımız Qulu Məhərrəmli qrupumuzun ən yaxşı oxuyan tələbələrindən idi. Tale elə gətirdi ki, mənim tələbə yoldaşım oldu, sonra isə ömür-gün yoldaşım, iki qızımın atası, nəvələrimin babası. Həyatda ən böyük dayaqım Qulu Məhərrəmli olub. O, adı böyük hərfərlə yazılan müəllimdir.

Qulu müəllim mənim peşə fəaliyyətimdə də həmişə yardımçım olub və ailəməzə qarşılıqlı anlaşma hökm sürüb. Biz vaxt olub ki, kirayə evdə, dar mənzildə yaşamışıq. Bir balaca masamız var idi, bir ucunda Qulu müəllim yazırdı, bir ucunda mən. O balaca stol həm bizim yazı, həm də nahar masamız idi. O balaca stolda paltar da ütüləyirdim, Aytənimi, Şəhramı da (qızları-müəllim) bələmişəm. Biz bu çətinlikləri görmüşük. Ailədə qarşılıqlı anlaşma əsasdır. Əgər anlaşma varsa, hüzür və həm də yaradıcılıq şəraiti var. Mən çox sevinirəm ki, mənim tələbəliyim hələ də davam edir. Çünki Qulu müəllim mənimlə eyni ailədə, eyni damın altındadır. Tələbəliyimiz davam edirsə, deməli gəncliyimiz davam edir.

İlk növbədə həyat yoldaşıma cansağlığı arzu edirəm. Əsas odur ki, onun həyat eşqi, yaradıcılıq ezmi heç vaxt tükənməsin. Allah onu var edəsin, həmişə ailəmizin başında olsun. Başımızın üstündən əskik olmasın".

Fuad BİLƏSUVARLI

Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin "Panturanizm haqqında" kitabı nəşr olundu

Bu günlərdə Azərbaycan Cümhuriyyətinin qurucusu, böyük siyasi lider Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin "Panturanizm haqqında. Qafqaz məsələsinə

dair" kitabı yayınlanmışdır. "Salman Mümtaz yayınları"nın nəşr etdiyi kitabı Azərbaycan türkcəsinə Vaqif Sultanlı və Əliheydər Yuni-soğlu çevirmişlər.

Qeyd olunmalıdır ki, M.Ə.Rəsulzadənin 1930-cu ildə Qafqaz İstiqlal Komitəsinin dəstəyi ilə Parisdə rus dilində yayınlanmış "Panturanizm haqqında. Qafqaz problemi ilə əlaqədar" kitabı böyük mütəfəkkirin siyasi-kulturoloji görüşlərinin öyrənilməsi baxımından son dərəcə önəmli qaynaqlardan biridir. Əsərin yarandığı dönmə istər Azərbaycan və Türkiyə, istərsə də digər türk xalqları tarixinin ən mürəkkəb, keçməkeşli dönmə olduğu zaman problemlə yanaşmada zamanın təsiri aşkar şəkildə duyulmaqdadır.

Türkçülük və turançılıq anlayışlarının siyasi yöndə deyil, kulturoloji aspektdə dərk olunması zərurətinə söykənən "Panturanizm haqqında. Qafqaz problemi ilə əlaqədar" əsərinin rus dilində, həm də Paris şəhərində yayınlanması Rusiya mühacirətinin Fransada toplu halında məskunlaşması ilə bağlıdır.

Kitabın "Romantik düşüncədən gerçək birliyə" adlı ön sözündə professor Vaqif Sultanlı əsəri Türkçülük və çağdaş Turançılıq kontekstində dəyərləndirərək yazır: "M.Ə.Rəsulzadə əsərdə turançılıq ideyalarının Azərbaycanca, ümumən Qafqazda yayılmasının təbii səbəblərini önə çəkərək milli istiqlal məfkurəsinin onun gölgəsində gizlədilməsinə çalışan gizli və aşkar düşmənlərə qarşı özünün sərt mövqeyini sərgiləmişdir. Araşdırıcının fikrincə, ilk dövnlərdə romantik səciyyə daşısa da, bu ideya zaman keçdikcə tarixi olayların axarında dəyişikliyə uğrayaraq gerçəkçi mahiyyət qazanmışdır. Lakin Türk Birliyinin yaranması həmişə öz aktuallığını qoruyub saxlayacaq zəruri vəzifələrdən biri kimi qalmaqdadır. Müəllif turançılıq ideyası altında ayrı-ayrı türk dövlətlərinin vahid imperiyanın çetiri altına girməsini deyil, öz bağımsızlıqlarını əldə etməsi, eyni məfkurəyə tapınmaqla yaranacaq mənəvi-kulturoloji birliyi nəzərdə tutulduğunu vurğulayır".

Əsər Türk Birliyi ideyasının gerçəkləşməsi zəruriliyinin qaçınılmaz olduğu müasir dövrdə olduqca böyük önəm daşıyır. Çünki Məhəmməd Əmin bəyin bu gün aktuallaşmaqda olan problemin çözümlünə mane olan tarixi-siyasi səbəblərə aydınlıq gətirilir.

KƏNAN